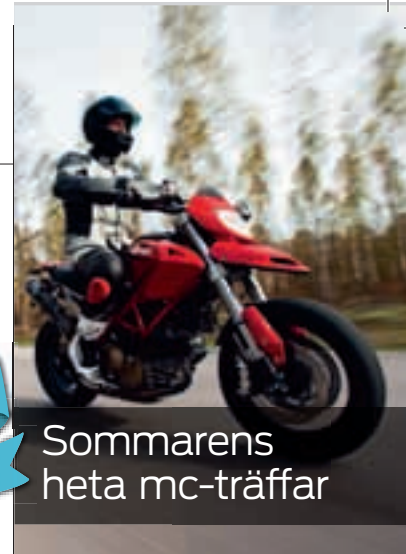

Han är tillbaka! Morberg ger dig sina bästa grilltips

7 sidor inför kongressen

Sommarens heta mc-träffar

BYGGNADS arbetaren

VINNARE
TIDSKRIFTSPRISET 2009

**BYGGJÄTTARNAS
AKTIEFEST – MITT
UNDER KRISÅRET**

Fototävling!
Ta bästa
porträttet

**BYGGNADS
arbetaren**
GRANSKAR

Så gick det – fem
år efter bygg-
utbildningen
för kvinnor

24
TUSEN

zinkskivor krävdes för
att täcka Glasgows nya
Transportmuseum. Två
svenskar gjorde jobbet.

**HELENAS
GENOMBROTT**

En av få som fick jobb efter byggskolan

NUMMER 7 | 27 MAJ 2010 | www.byggnadsarbetaren.se

MONIER

ÖNSKAR DU IBLAND ATT DU HADE EN TAKEXPERT I ARBETSLAGET? DET HAR DU.

Som världens ledande takleverantör kan vi hjälpa dig att lämna trygga takgarantier till dina kunder. Genom våra fyra steg, som vi kallar MONIER Project Support, hjälper vi till vid alla steg i byggprocessen, från skiss till överlämning. I våra kompletta takpaket ingår takpannor, infästning, tätning, ventilation och taksäkerhet. Beställ vår produktkatalog från takinfor@monier.com. Välkommen att involvera oss i ditt nästa projekt!

TEGEL OCH BETONG: VITTINGE, KDN, TURMALIN, HOLLANDER, NORTEGL, RUBIN, DANTEGL, JÖNÅKERPANNAN, MINSTER, RUSTIKK, DANFLOCK

GRABBER®

Skruven vi även rekommenderar
Nasa, om de ska bygga en altan
på månen ...

Grym trallskruv

www.grabber.se

T-REX™
BLACKC4

FINNS ÄVEN I ROSTFRI A2

VI SYNAR HÖJDARNA

16-23 Krisåret 2009 ansåg sig landets fyra största byggföretag ha råd att öka aktieutdelningarna med 910 miljoner kronor. Mot sina anställda var de inte lika generösa. Tillsammans minskade byggjättarna personalstyrkan med 2 345 byggnadsarbetare. Det visar vårt senaste avslöjande.

24-28 GRANSKNING

Tufft läge för damklassen

Bara 7 av 22 i jobb efter kvinnoetsatsning.

48-49 EFTER JOBBET

Dags för en repa

Vi kollar in årets trevligaste mc-träffar.

44-45 SÅ FUNKAR DET

Bästa möjliga byggväder

SMHI gör prognoser – bara för din skull.

46 GREJER & GREPP

Slopa mätstocken

36-42 REPORTAGE

Allt inför kongressen

Vi synar ödesfrågorna dina ombud måste lösa.

11 DÖDSOLYCKOR

Ännu en tragedi skakar branschen

30-35 REPORTAGE

"Förut var Henrik Larsson och Ulrika Jonsson mina favoritsvenskar, men nu vetes sjutton om det inte är Tommy och Mats."

Svensk plåtsuccé i Skottland.

- 4 BODSNACK** "Liknar ett u-landsbygge."
- 8 SJU FRÅGOR** Morberg avslöjar grillhemligheter.
- 9 BILDEN** Ta bästa porträttet, fina priser att vinna.
- 47 BA TIPSAR** Köpa knäskydd? Vi vet vilka du ska ha.
- 50 MIN GREJ** Peter Bertilsson toppar farten.
- 51 BILDKRYSSET** Alltid i Byggnadsarbetaren.

BYGGJÄTTARNAS AKTIEFEST

Ägarna i landets största byggföretag har 910 miljoner anledningar att jubla. Så mycket ökar deras aktieutdelning i år. Samtidigt säger byggjättarna upp tusentals arbetare. Snickaren Janne Jonsson tvingas gå från Skanska, efter 33 år på företaget.

+910 MILJONER KR

BYGGJÄTTARNAS AKTIEUTDELNING 2009

*SKANSKA, PEAB, NCC, IM

ANTAL YRKESARBETARE HOS BYGGJÄTTARNA* 2009

-2345 PERSONER

24-28

Helena Jansson, plattsättare. Fick jobb efter utbildningen.

48-49

Sugen. Takläggare Kenneth Lysell laddar för mc-träff.

MARTINA THALWITZER

ANDERS ANDERSSON

REDAKTIONEN:

KATARINA CONNHEIM
reporter, arbetsmarknad
08-728 49 87 • 070-627 60 84
k.c@byggnadsarbetaren.se

KENNETH PETTERSON
chefredaktör, ansv. utgivare
08-728 49 70 • 070-607 56 97
k.p@byggnadsarbetaren.se

JOHAN SJÖHOLM
redaktionssekreterare
08-728 49 79 • 070-651 62 59
j.s@byggnadsarbetaren.se

PETER ÖNNESTAM
layoutansvarig
08-728 49 77 • 070-280 25 35
p.o@byggnadsarbetaren.se

CENNETH NIKLASSON
reporter
08-728 49 76 • 070-607 56 92
c.n@byggnadsarbetaren.se

JENNY BERGGREN
reporter, arbetsrätt
08-728 49 72
j.b@byggnadsarbetaren.se

NINA CHRISTENSEN
reporter, webbansvarig
08-728 49 69 • 070-246 87 06
n.c@byggnadsarbetaren.se

MARGITE FRANSSON
reporter, arbetsmiljö
08-728 49 74 • 070-607 56 89
m.f@byggnadsarbetaren.se

EMMA ENESTRÖM
praktikant
08-728 49 98
070-926 73 19

MISSA INTE!
Sid 48-49. Ett måste för alla mc-älskare.

FRÅGAN

Vilka frågor bör tas upp på Byggnads kongress? Se reportaget på s. 36-41.

Gerry Nilsson, 32 år,
snickare, Vistråsk

Arbetslösheten är alltid aktuell. Och a-kasseavgiften och arbetsmiljön. Det här med skällig arbetsmiljö skiftar ju i landet, så vi i Norrland kan få jobba i 20 minus utan att det är oskäligt."

Fredrik Nilsson, 23 år,
grundläggare, Göteborg

Jag tycker de slåss lite för lite för oss som ligger ute och jobbar. Man får stå för egen bil, bränsle och boende. Man ligger ute med mycket pengar hela tiden."

Johnas Partin, 56 år,
grovarbetare, Stockholm

Det viktigaste är lönen och inlejd arbetskraft, först och främst ska alla jobba med samma avtal – även utländsk arbetskraft. Det man kan göra är att visa upp en enad front mot politiker och LO-toppar."

Vad sysslar ni med?

Vid renoveringen av förbunds- huset i Stockholm har man lyckats med konststycket att ha en entreprenadform som gör att det möjligt att minst 25 entreprenörer är involverade i detta bygge. I mina ögon verkar detta vara som ett jäkla u-landsbygge man sett i vissa reportage. Men detta är mitt i Stockholm och byggherren "vi själva". Förhållandet på arbetsplatsen är så dåligt att man till och med lyckas hamna i tv-nyheterna.

Nyss har man haft en avtalsförhandling där man har försökt styra upp detta med inhyrningsfirmor och så blir det så här. Behöver man ett sånt här skrytbygge till kontor när man talar om neddragningar i regionerna? Jag har varit medlem i Byggnads sedan 1969, men jag har börjat

Byggnadsarbetaren, nummer 6, 2010.

tvivla på vad syftet är med Byggnads. I tidningen Byggnadsarbetaren är det mest ett tjat om vem som tjänat mest eller vilka kläder man ska ha eller vilken mat man ska äta. Trender kallas detta. Nej, kom ner på jorden och syssla med det ni ska: Driva facklig verksamhet.

BJÖRN FLODSTRÖM
röris Mora

SAKAT FRÅN WEBBEN

"1:65 kronor i timmen. Det är ju ett skämt. Och så en timme extra i arbetstidsförkortning. Man får tacka för dessa 20 åren i Byggnads, och jag är nog inte ensam om det".

MATZ

"År det inte dags att vi som röstar borgerligt snart får reducerad medlemsavgift? I 30 års tid har jag betalat för Byggnads stöd till socialdemokraterna."

52 ÅR

"Vi i Sverige har alltid tagit hand om varandra, hoppas vi får ett nytt styre i partitoppen. Annars lär det bli Sverigedemokraterna som blir tungan på vågen."

UFFE I GÖTENE

Gammeldags fackförening

Medlemsraset visar tydligt hur gammeldags vår fackförening är. Ungdomar som är vår framtida grund litar inte på fackets kompetens och jämför dem med korrupperade politiker.

Jag förstår dem när det ifrågasätts vad en lärling får för en avgift på en halv månadslön om året. Det kan inte jag heller svara på.

Det går inte att locka unga medlemmar med "avtalsrörelser" och "trygghet". Trygghet är en passiv känsla som lika gärna kan infinna sig genom annan grupptillhörighet.

Tydlighet, saklighet och social närvaro måste prägla strukturen hos ett framtida Byggnads. Har vi det i dag? Kanske, men inte i sådan omfattning att de mindre företagen känner av det.

ANDREAS

Mer pengar utanför avtalet

1:65 kronor är inte mycket i löneökning, men man måste se helheten av vad vi fått mer. Personligen tror jag att det inte spelar så stor roll om vi fått 3:65 kronor i stället.

Vår lön förhandlas lokalt och då är det upp till oss själva/laget att sätta ribban. Sen är det ombudsmannens jobb att förhandla utifrån våra krav.

Jag är övertygad om att om ni pratar er samman på arbetsplatsen och är tydliga mot ombudsmannen som mäter så kommer ni få mycket mer än 1:65 kronor i timmen.

MAGNUS ALM
Skurup

Inkomstförsäkringen är orättvis

Hur kan det komma sig att en arbetslös bilarbetare som glömt att flytta över sitt medlemskap från Byggnads till Metall får pengar ur inkomstförsäkringen?

En person som arbetat och betalat till Byggnads a-kassa i ett år får cirka 8 000 kronor netto per månad från försäkringen, medan andra inte får något alls. Det gäller de som varit skadade eller sjuka, kvinnor och lägre avlönade, de som varit hemma med barn eller vårdat anhörig, jobbat deltid eller varit lediga på grund av olyckliga omständigheter.

Det gäller också de som av andra skäl fått ett så kallat nytt villkor och därför faller tillbaka på gammal ersättningsgrundande inkomst.

De som går i pension innan de hunnit få 100 dagars ersättning kastas också ut ur a-kassan och därmed inkomstförsäkringen. Det gäller även de som avverkat 200 dagar av ett tidigare villkor.

Det är en skandalös orättvisa. Kongressen måste rätta till detta och ersätta de missgynnade. Först då detta är gjort är inkomstförsäkringen utagerad.

D.E

LEDARE

Direktörerna ger åt sig själva

FÖRRA ÅRET GENOMGICK VÄRLDEN den värsta ekonomiska krisen på decennier. Bygginvesteringarna föll med nästan nio procent. I de fyra största byggföretagen Skanska, NCC, JM och Peab sparkades drygt 2 300 byggnadsarbetare från sina jobb. Det motsvarar ungefär var tionde anställd byggnadsarbetare. Men så här ett år efteråt märks inte mycket av finanskrisen när bolagen har sina årsstämmor. De fyra byggjättarna höjde i år utdelningen till sina aktieägare med hela 910 miljoner kronor, jämfört med 2009.

» **Medan direktörerna cashar in så blir andra av med jobbet.**

enskilda aktieägarna så hamnar en stor del av utdelningarna i deras egna fickor. Skanskachefen Johan Karlström, bolagets näst största enskilda aktieägare, kan räkna hem närmare 600 000 kronor, utöver bonus och ersättningar på sammanlagt 22 miljoner kronor.

MEN HANS AKTIEUTDELNING är kaffepengar jämfört med vad Peabs vd Mats Paulsson får. Han är den största enskilda aktieägaren i bolaget och kan kamma hem hela 110 miljoner kronor i aktieutdelning – utöver lön och bonus.

Medan direktörerna cashar in så blir andra av med jobbet. För snart två år sedan ombildade Skanska sin byggservice och verksamheten flyttades till det fristående bolaget Skanska Direkt. I Östersund läggs nu Skanska Direkt ner på grund av bristande lönsamhet. 15 anställa, varav flera trotjänare, förlorar jobbet. – Är det vad lojaliteten är värd? frågar sig servicesnickaren Janne Jonsson som är uppsagd efter 33 år på Skanska.

Tydligare än så kan knappast kontrasterna vara mellan hög och låg. På sidorna 16–22 granskar vi de fyra byggjättarnas aktieutdelningar.

Kenneth Petterson
Kenneth Petterson, chefredaktör

Vi växer inom bygg!

Vi utökar vår personalstyrka och söker nu medarbetare med yrkeskategori:

Träarbetare
Anläggningsarbetare
Kranförare

Betongarbetare
Mättekniker
Armerare

Är du arbetssökande skicka yrkeskategori tex "träarbetare" i ett sms till den ort där du är intresserad av att arbeta, så hör vi av oss för att boka in en intervju.

Göteborg: 0765 -25 24 91

Malmö: 0736-00 68 88

Stockholm: 0736-00 68 81

Vi arbetar med omställning, vill du ha en personlig coach, är du intresserad är du välkommen att höra av dig!

Uniflex är ett auktoriserat bemanningsföretag som hyr ut, rekryterar och coachar personal inom områdena Industri, lager, bygg, el, städ, butik och kontor. Uniflex är noterat på Stockholmsbörsen och finns idag på 38 orter i Sverige samt i Manchester, Storbritannien. Uniflex är medlem i Almega – Bemanningsföretagen och har kollektivavtal med LO och Unionen. Uniflex är kvalitets- samt miljöcertifierat.

Som anställd hos Uniflex knyter du värdefulla kontakter och får bred erfarenhet av arbetslivet.

UNIFLEX
BEMANNING

VI FINNS DÄR DU BYGGER OCH RENOVERAR

Som företagskund hos oss kommer du inte sakna något. Sortimentet är komplett, logistiken är exakt och servicen utvecklad för dina behov.

075-241 10 00
beijerbygg.se/foretag

2 TUM

För att VM-festen i fotboll bara är två veckor bort. Blir Messi Maradonas frälsare? Är det äntligen dags för England? Eller blir det ticitaca i år med?

För att det dröjer ända till den 18 juli innan allsvenskan drar i gång igen. Två månaders uppehåll! Det blir ju som två olika säsonger.

Blev du en vinnare i jobbarkompislottet?

DU MÅSTE BARA KOLLA IN DET! Youtube-klippet som vi tipsar om här längst ner på sidan. Två män och ett dike som ska grävas. Det börjar lugnt. Några spadtag. En mikropaus, kanske en rygg som värker. Någon säger något till den andre.

Då, från ingenstans, brakar helvetet lös. Nej, du får sluta läsa. Gå in på Byggnadsarbetarens webbplats och spana in klippet. Sen kan du fortsätta läsa igen så förstår du vad jag menar.

... Snacka om skyttegravskrig, eller hur! Ändå skulle det inte förvåna mig om de senare på kvällen sitter och skämtar över ett par öl på den lokala pizzerian. För att nästa dag börja om igen. Gnabbandet och de plötsliga vredesutbrotten.

OCH HANDEN PÅ HJÄRTAT, visst går det att känna igen sig. Jo, lite va? När man fastnat i något tufft arbetsmoment. Klockan tickar, men man kommer inte framåt. Varje liten motgång är som vindpustar mot en glödande eldhärd. Till slut flamlar det upp. Hur skönt är det inte då att ha någon schysst kollega man kan få avreagera sig inför.

» **Du spenderar mer tid med honom eller henne än din egen partner. Och här är det inte ens ditt eget val.**

Du som har en riktigt bra arbetskompis som du jobbar tajt ihop med, fattar du hur lyckligt lottad du är!? Du spenderar mer av din vakna vardagstid med honom eller henne än din egen partner. Och här är det inte ens ditt eget val. Du är fast med dem, vare sig du vill det eller inte.

"Hej och välkommen till oss, det här är Bosse som du kommer jobba mycket ihop med." Tänk om Bosse råkar vara en riktig träkmåns, eller ännu värre, en irriterande pratkvare som aldrig lämnar dig i fred med sina meningslösa anekdoter från sitt händelsefattiga liv.

Eller någon som skriker i ditt öra: "DET SKAAA VARA LIIIIITET!" om man råkar ställa en enkel fråga i ett dike.

SÅ SOM EN HYLLNING till alla fantastiska arbetskolleger därute anordnar Byggnadsarbetaren en fototävling. Ta bästa porträttet på din jobbarkompis.

Allt om detta hittar du på nästa uppslag.

PETER ÖNNESTAM – layoutansvarig

YOUTUBE-KLIPPET

Två män och ett dike

■ Ett underbart klipp ur verkligheten. Scenen är enkel. Ett dike, en spade, två män och ett uppdrag.

Känns lika upphetsande som att se målarfärg torka. Då händer det ...

TIPSA OM KLIPP!
p.o@byggnadsarbetaren.se

FÖR ATT SE KLIPPET:

Klicka på länken på www.byggnadsarbetaren.se

skriv in din
INSÄNDARE
direkt på
NÄTET

www.byggnadsarbetaren.se

Klicka på Tyck till

© ejendals inhouse 2010

5 PALLAR TRYCKET

Kraven på dig är stora. Då ska du kunna ställa ordentliga krav på dina skyddsskor. Skor från Jalas pallar trycket, samtidigt som de är lätta och bekväma.

Finns i din yrkesbutik. Mer info på www.jalas.se

VEM: PER MORBERG

ÅLDER: 49

YRKE: KOCK, FÖRFATTARE, SKÅDESPELARE

AKTUELL: SOM ÅTERVÄNDANDE GÄSTKOCK

I BYGGNADSARBETAREN, SE

SIDAN 50

Morbergs bästa grilltips

MARTIN LOF

Hellre bra råvaror än dyra grillar är Per Morbergs tips till Byggnadsarbetarens läsare. Nu kan du åter ta del av hans recept i slutet av tidningen.

1. Du ger ut en bok om grillning. Hur står det egentligen till med den svenska grillkulturen?

– Jag tror att den är likvärdig med den svenska matkulturen i stort. Det finns de som gör jättegod mat och det finns de som försöker. Det här handlar inte om att grilla, det handlar om mat över huvud taget. Men egentligen har jag bara ett svar på det, och det är råvaran. Det finns inget annat svar.

2. Vad menar du med det?

– Det förstår ju alla, att en god bit lax som doftar hav, är ju inte det samma som något som luktar som något man haft mellan tårna. Det är så enkelt, om råvaran inte är bra kan du hålla på att grilla tills du dör.

3. Du visar på rätt mycket alternativ mat att grilla. Är vi för ensidiga vid grillen?

– Nej, det är ju bara för att det är en grillbok. Då måste man ju variera sig. Det var ett helvete att hitta en massa recept. Själv grillar jag alltid samma sak, pärlor för hjärtevänner. Det var ett bra svar.

4. Spelar det roll vad för grill man har, krävs alltid Webers värsting för att det ska bli bra?

– Marmorerat, välhängt mörat kött, färsk fisk, färska skaldjur. Det är där man lagar maten. Sen är det inte så jäkla viktigt vilken eldhärd man har.

5. Det är svårt att vara en bra värd när man grillar. Det blir ofta ett spring mellan bordet och grillen, hur råder man bot på det?

– Man hyr in en grillare. Nej, men det är en bra fråga. En ska inte stå där ensam vid grillen. Ställ vinaren och ett par glas runt grillen så man ser var den står. Sen vislar man när maten är klar så får folk komma fram.

6. Vilket är ditt bästa grillminne?

– Det är nog det där med att sitta vid någon sjökant. Och så har man en abborre man fångat. Man är barfota och det blir väldigt opretentiöst.

7. Och till sist det viktigaste, när ska man egentligen lägga på köttet på grillen?

– Tänd grillen en timme innan du ska börja laga mat, lite beroende på mängden kol. Härden ska vara vit och så ska det synas lite orangea fläckar i askan. Värmen i sig är inte det viktigaste utan att det inte brinner och osar.

JOHAN SJÖHOLM

SKICKA
BILDEN!

Har du en bra byggbild? Avslöjande, humoristisk eller kanske bara vacker.
Skicka den ihop med en kort beskrivning till: p.o@byggnadsarbetaren.se

Bilden

TÄVLA!

Tar du bästa porträttet?

■ Nu hyllar vi alla fantastiska arbetskolleger där ute. Var med i Byggnadsarbetarens fototävling "Min jobbar-kompis". Ta en bild av honom eller henne i sin arbetsmiljö. Glad? Arg? Tuff? Nära eller helfigur? Det avgör du. Vinnaren avgör vi på redaktionen. Seg-raren får förutom äran att få sin bild publicerad i nummer 9 även Glenn Strömbergs kokbok "Mitt Italien", en t-shirt samt en dubbeltrisslott. Förresten, det är klart att jobbarkompi-sen ska ha ett prispaket också, eller hur!?

Skicka din bild till p.o@byggnadsarbetaren.se. Märk mejlet "Min jobbarkompis". Skriv också några rader om vad du och din arbetskamrat jobbar med.

Senast den 10 juni vill vi ha din bild.

(Tänk på att bilden bör vara minst 1 mb stor för att kunna tryckas.)

FOTO: LIA

SÄKRARE KNIVAR FINNS INTE!

Hultafors säkerhetskniv är utvecklad för att minimera antalet stickskador, en av de vanligaste arbetsskadorna bland hantverkare. Kniven utan spets har blivit en viktig del i många företags säkerhetsarbete.

NU ÄVEN I ROSTFRITT STÅL!

Rostfritt stål

Kolstål

Hultafors
TOOLS

hultaforsgroup.com

- Funktion
- Kvalitet
- Komfort

Kontakta oss så berättar vi mer
om arbetskläderna man trivs i.

WORKSAFE

Tel 0200 811 000
www.procurator.se

procurator

THORD NILSSON / SCANPIX

Flaggan på halv stång vid Vitåforsgruvan i Malmberget.

SÅ GICK OLYCKAN TILL

Mobil lyftkran

Två män befann sig i korgen för att inspektera ett schakt.

Malmhisschaktet är 8,5 x 4,8 meter.

Hisskorgen lossnade och störtade ner i schaktet.

1

Malmhisschakt

Cirka 100 meter

2

KÄLLA: LKAB

SVENSKA GRAFIKBYRÅN/TT

Störtade 100 meter

FAR OCH SON DOG NÄR HISSKORGEN SLÄPpte I GRUVSCHAKT

Två arbetare dödades vid en byggolycka i Malmbergsgruvan i Gällivare tisdagen den 18 maj. Personkorgen de stod i rasade.

De omkomna, Kenneth Oskarsson Rantavaara, 52, och Fredrik Oskarsson Rantavaara, 21, var anställda av en underentreprenör med uppgift att vara med och bygga en ny huvudnivå i gruvan.

– De befann sig i en arbetskorg i ett hisschakt för att besiktiga det och kontrollera bergförstärkningen, säger beställaren LKAB:s informatör Anders Lindberg.

Korgen arbetarna stod i hängde från en mobilkran och firades ner i schaktet. Fordonet befann sig cirka 1 000 meter ner i gruvan när korgen släppte. Senare hittades de döda cirka 100 meter längre ner. Exakt vad som har hänt är oklart. Kranföraren chockades svårt men var också den som slog larm. Polisen, Arbetsmiljöverket och inblandade företag utreder olyckan.

Kenneth och Fredrik Oskarsson Rantavaara var anställda av underentreprenören JUC Värmeteknik AB.

– Det är så fruktansvärt. Sådant här får absolut inte hända. Mina

tankar går till familjen, säger Ulf Normark, regionalt skyddsombud för Byggnads om dödsolyckan.

FÖR HONOM ÄR det viktigt att olyckan blir ordentligt utredd. Efter olyckan la Byggnads regionala skyddsombud i Kiruna ett skyddsombudsstopp för liknande arbeten också i den gruvan. Därefter stoppade LKAB alla liknande arbeten med arbetskorg och mobilkran i all verksamhet där anläggningsarbeten pågår. Stoppet sker i avvaktan på att maskiner och utrustningar kontrollerats.

Dagen efter olyckan besökte

Ulf Normark Malmbergsgruvan och träffade bland andra anställda från huvudentreprenören NCC, som har ansvaret för att anlägga den nya huvudnivån i gruvan.

– Byggnadsarbetarna är i chock över att två kolleger omkommit. Många har själva tittit i hisskorger på det här sättet, säger han.

En tyst minut hölls på arbetsplatsen.

– Det är en fruktansvärt tragisk händelse. Vi försöker nu ge anhöriga och medarbetare det stöd de behöver, säger Isabelle Kemlin, vd för JUC Värmeteknik AB.

MARGITE FRANSSON

Två skadade när väggar rasade

■ Två byggnadsarbetare skadades nyligen av rasande väggar. Den första olyckan skedde vid en villarenovering i Stockholm. Byggnadsarbetaren skadade ryggen vid olyckan. Enligt polisens uppgifter tycks väggen ha underminerats när byggnadsarbetare bilade upp golvet för att lägga armering. Vid det andra raset skadades en byggnadsarbetare i Skåne sedan han fått en tegelvägg över sig. Han fördes till sjukhus med svåra skador på foten.

Kalmarmotioner försvann

■ Kalmars motioner till Byggnads kongress kommer inte tas upp på programmet. I december skickade Kalmaravdelningen fyra motioner till förbundskontoret. Enligt ordförande Morgan Nyberg sköttes detta enligt alla regler. Trots det kom de aldrig in till förbundskontoret. Tre av de frågor Kalmar velat väcka finns i andra motioner som tas upp på kongressen. Men den fjärde som handlade om att återinföra veteransemestern var unik.

NCC åtalas efter 20-årig lärlings död

NCC åtalas nu för vållande till annans död efter en dödsolycka i Holmsund utanför Umeå. Åklagaren kräver NCC på 1,5 miljoner i företagsbot. Och ännu en arbetsgivare åtalas efter en dödsolycka i Skåne.

NCC-olyckan inträffade den 29 mars 2007.

Den 20-årige lärlingen hade fått uppdraget att dirigera en grävmaskin som skulle lyfta ett tio ton tungt betongfundament.

Lärlingen stod på en flotte. Plötsligt brast en ingjuten vajer, vilket ledde till att alla fästen gick av och betongfundamentet tippade. Lärlingen föll av flotten och klämdes mellan två betongfundament.

DET TOG 10–20 minuter att få loss lärlingen, eftersom det inte fanns tillgängliga maskiner att lyfta loss betongblocket.

Lärlingen avled senare på sjukhus.

Åklagaren anser att NCC aningen uppsåtliga eller av oaktsamhet

orsakat 20-åringens död, eftersom man inte har följt villkoren i arbetsmiljölagen. Dessutom har NCC varit dålig på att bedöma riskerna i samband med arbetet. Det fanns också brister i arbetsmiljöplanen.

Åtal nummer två gäller en olycka 2007 på en gård i Simrishamn.

En takarbetare föll genom ett asbesttak och fick en ryggfraktur. Nu åtalar åklagaren arbetsgivaren för grovt arbetsmiljöbrott och begär att företaget ska betala 800 000 kronor i arbetsmiljöbot.

ÅKLAGARE Lotten Loberg anser att arbetsgivaren brustit på flera punkter och inte gjort tillräckligt för att hindra olyckan.

Åklagaren vill betona allvaret i olyckan och konstaterar att 45 procent av fallolyckorna med dödlig utgång i byggbranschen 2005–2007, inträffade från högst 4,5 meters höjd. Det visar en sammanställning från Arbetsmiljöverket.

KATARINA CONNHEIM
MARGITE FRANSSON

NÄTFRÅGAN

Är du nöjd med ditt avtal?

Nej, det här är inget bra avtal: 59%

Ja, det är bra: 18%

Lönehöjningen är bra, resten dåligt: 3%

Med allt utom löneökningen: 20%

Nästa fråga: Är byggdirektörerna för giriga?

RÖSTA PÅ WWW.BYGGNADSRARBETAREN.SE

Uppsagd maskinförare vann i domstol

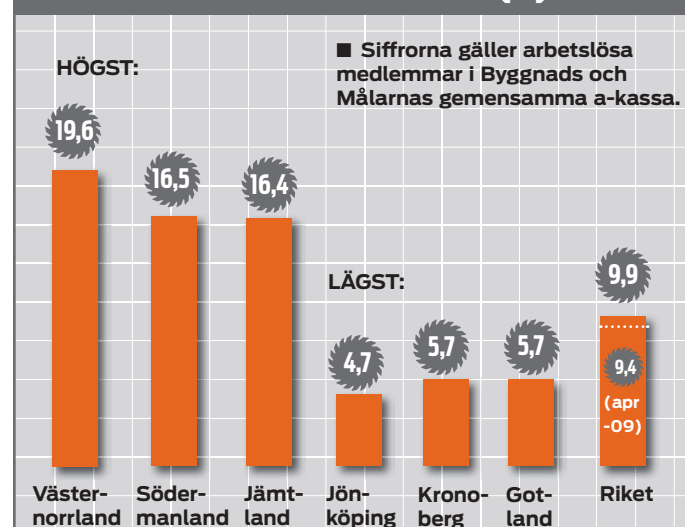
Arbetsdomstolen har dömt bolaget Area-Samt Handelsbolag att betala en maskinförare 30 950 kronor.

Saken gäller bland annat utebliven lön och semesterersättning.

Händelsen går tillbaka till den 31 december 2005, då en

maskinförare blev uppsagd av sin arbetsgivare. Men sedan anställningen upphört har det uppkommit en tvist om förarens rätt till lön och semesterersättning. Företaget ska också betala rättegångskostnader till Byggnads på 77 140 kronor.

ANDEL ARBETSLÖSA I APRIL (%)

Sluta isolera!

Överlåt det till oss – vi gör det effektivare.

Vi har genomfört tusentals isoleringsentreprenader. Det är därför vi kan erbjuda oss att ta totalansvar för isoleringsarbetet i dina byggprojekt – det vi kallar klimatskärmstentreprenad.

Som en enkel lösning för dig tar vi helhetsansvar för arbetet med fastighetens klimatskärm genom isolering av väggar, golv och tak av olika konstruktion och med behovsoptimerad teknik. Läs mer på www.slutaisolera.nu eller kontakta oss direkt.

AB Isolerservice • Tel 08-795 64 10 • www.abis.se

AB Isolerservice ingår i Klimatskärm Sverige AB. "Sveriges ledande och mest erfarna isoleringsentreprenörer."

Farlig hiss gick inte att stoppa

En bom är det enda som förhindrar fritt fall från åtta våningar. Skyddsombudet stoppade arbetet vid hiss-anordningen. Men Arbetsmiljöverket häver stoppet.

Det enda som skyddar mot fritt fall från åttonde våningen är en enkel bom. Bara när hissen är på plats finns ett fullgott skydd. Så ser det ut på en byggarbetsplats i Göteborg där man genomför balkongrenoveringar.

Lokala skyddsombudet Hans

Stevander stoppade användningen av hissen och krävde en grind eller flera bommar för ökad säkerhet. Men Arbetsmiljöverket häver nu stoppet efter inspektion.

Hissen är av gammal modell och har en grind. Därför gäller inte de nya hårdare säkerhetsföreskrifterna, där en grind krävs även vid stannplanet. Dessutom utförs inget arbete närmare hissöppningen än två meter. Därmed bedöms det inte som en säkerhetsrisk.

– Byggnadsarbetarna rör sig

bara där om de använder hissen som när den är på plats utgör ett skydd i sig, säger Arbetsmiljöverkets inspektör Pär Bergendahl.

Men Pär Bergendahl har ändå viss förståelse för hur Hans Stevander resonerar.

– Men tyvärr är det ju så ibland att reglerna inte täcker allt. Vi som myndighet kan ju inte ställa högre krav än vad reglerna säger.

Hans Stevander kommer att överklaga Arbetsmiljöverkets beslut.

JENNY BERGGREN

Bröt benet efter fyrametersfall

■ Fallet blev minst fyra meter då en byggnadsarbetare nyligen ramlade mellan balkarna vid takarbete på Umeås nya resecentrum.

Han hade just kommit upp på taket och hade ingen sele på sig.

Mannen, som är i 35-årsåldern, hade gått upp på taket från trappornet då han klev mellan balkarna där inget tak ännu var lagt.

Efter fallet fördes han till sjukhus med benbrott.

LO drar Laval-fallet till HD

Nu begär LO att Högsta Domstolen, HD, river upp Arbetsdomstolens, AD, dom gällande Laval-målet.

I fjol dömde AD Byggnads och Elektrikerförbundet till att betala 2,6 miljoner kronor i ska-

destånd och rättegångskostnad. Orimligt, facken följde svensk lag, hävdar LO. Man baserar

argumenten på att AD faktiskt i ett första beslut godkände blockaden. För Byggnads inberabar domen kostnader på 1,8 miljoner kronor plus ränta.

LO:S AGERANDE för att försöka riva upp domen är unikt.

Claes-Mikael Jonsson, jurist på LO, känner inte till att LO tidigare har vänt sig till HD med ett krav av det här slaget.

– Det är en unik situation, men också en unikt dålig dom, säger han.

JENNY BERGGREN

TJB

Unik taklösning

Förenklar arbetet på taket
Sparar 8 arbetstimmar per tak
Ger mycket god takekonomi

Använd produkterna

1 KOMBINOCK Innovation!
Ventilerad nockregel med universalhöjd, inkl nocktätning. Passar alla tvåkupiga takpanneprofiler. Sparar 3 timmars arbete/normalvilla.

2 TAKFOT Innovation!
Ersätter takfotsplåt, fågelband och förhöjd bärläkt. Allt-i-ett! Sparar 4 timmars arbete/normalvilla.

3 SUPERTAK YAP 500
Underlagstäckning med klisterkant. 50% snabbare än traditionell takpapp.

TJB Försäljning AB
tel: 0512-199 59 e-post: info@tjb.se
fax: 0512-196 60 hemsida: www.tjb.se

TJB takkoncept
- sparar tid och pengar!

Se monteringsfilm
på www.tjb.se

Produkterna säljs via bygghandeln

ITEX[®]
RENTAL

BYGG • MARK • STÄLLNINGAR • LIFTAR

Maskinuthyrning i Stor-Stockholm

Tel. 08-29 20 20 • www.itex.se

Förverkliga dina drömmar

Vissa drömmar är lite lyxiga medan andra är mer jordnära. Med vårt medlemslån kan de bli verklighet.

Medlemslånet framtaget för dig som är medlem i ett LO förbund. Lånet har färdigförhandlade förmånliga räntevillkor*, borttagna avgifter och ett av marknadens bästa betalskydd. Blir du sjuk eller arbetslös kan du få ersättning för din lånekostnad med upp till 2 000 kr per månad. Läs mer på swedbank.se/medlemslan

* Effektiv ränta 4,07 % (maj 2010)

Swedbank
och Sparbankerna

HALLÅ DÄR!

BO ANTONI
Vd för Sveriges byggindustrier och som går i pension vid årsskiftet.

Har ni fått det "moderna medarbetaravtal" som ni brukar prata om i och med årets avtal?

– Det är ett stort steg i rätt riktning, men vi har inte nått slutmålet.

Vad krävs för att nå dit?

– Flexibilitet och möjlighet för individen att fatta egna beslut. Vi har på flera områden styrande regler där man inte får göra egna överenskommelser.

Hur har relationen mellan er och Byggnads utvecklats under de här åren?

– Om man ser på personplanet mellan Hans Tilly och mig så har vår personrelation aldrig varit dålig. – Sedan företräder vi olika intressen, så det är helt naturligt att det blir intressekonflikter.

Är du besviken på att ackordet finns kvar nu när du ska sluta?

– Nej. Vi har inget emot ackorden, vi tycker att alla löneformer är bra. Det vi kritiserat tidigare är att vi har haft i princip ackordstvång på en del jobb. Men det kanske blir bättre när det nya avtalet tillämpas.

Vad ska du göra nu när du går i pension?

– Jag planerar ingen ny karriär om det är det du menar. Jag ska göra en hel del ombyggnadsarbete på mitt hus som jag inte hunnit under de här åren. – Jag kommer att spela mer golf. Och jag kommer ägna mer tid åt barn och barnbarn.

JENNY BERGGREN

Konsult ska utreda Byggnads bygge

Byggnads och lagbasarna har träffats och gått igenom problemen vid renoveringen av Byggnads och Kommunals förbunds kontor i Stockholm. En konsult utreder vad som gått snett på arbetsplatsen.

– Det var ett bra möte och nu får vi se vad som händer. Jag tror inte att de tidigare hade insett hur illa det var, säger sprinklermontören och lagbasen Kurt Gustavsson.

Efter Byggnadsarbetarens artikel om missförhållanden i arbetsmiljön vid renoveringen av Byggnads och Kommunals förbunds kontor har arbetsplatsen besökts av Byggnads ordförande Hans Tilly, som träffade två av lagbasarna.

VID ETT STORT möte den 12 maj besöktes arbetsplatsen sedan av Kurt Kraenzmer, fastighetschef i Byggnads, och kontaktperson för Byggnads i byggherren Polstjärnan. Samtliga lagbasar fick redogöra för problemen på bygget och de vittnade precis som i Byggnadsarbetarens om ett kaotiskt bygge där det saknats fungerande tidplaner, samordning och där arbetsmiljön varit usel.

Avtalslöst företag på bygget

Ett företag utan kollektivavtal har upptäckts vid ombyggnaden av Byggnads och Kommunals förbunds kontor i Stockholm.

Det var i mars som Byggnads ombudsman Tomas Kullberg upptäckte att företaget Baltic Ceiling saknade kollektivavtal. Byggnads tolk och ombudsman Gints Kaplers besökte förbundskontoret för att tala med arbetarna, som kommer från Litauen.

– De anställda hade ingen

Byggnadsarbetaren, nummer 6, 2010.

– Alla lagbasar tyckte det var viktigt att få berätta hur det varit på bygget och att byggherren tog kritiken på allvar. Förhoppningsvis kommer vissa delar att bli bättre nu, säger Jan Öberg, lagbas för målarna.

– Vi kände att någon äntligen lyssnade, även om det är oerhört anmärkningsvärt att det skulle behöva gå så här långt först.

KURT KRAENZMER berättar att byggherren Polstjärnan tagit in en oberoende konsult för att utreda vad som gått snett. Polstjärnan ägs av Kommunal och Byggnads.

– Vi vill gå till botten med det här och lära oss själva. Vår trovärdighet har fått sig en törn.

Vi måste bli bättre själva för att kunna ställa krav på andra. Det vi lär oss kan vi använda i arbetet för våra medlemmar, säger han.

HAN SÄGER ATT situationen på bygget var värre än han anat.

– Det var mycket kritik mot korta byggtider, arbetsledning på plats och bristande samarbete mellan de olika företagen.

Enligt Kurt Kraenzmer vidareförmedlas kritiken till projektledningsföretaget Hifab och byggföretaget BTH Bygg.

– Vi är enormt besvikna över att det blivit som det har blivit. Vi har helat tiden sagt att detta skulle vara ett mönsterbygge, säger han.

MARGITE FRANSSON

aning om att de skulle ha kollektivavtal, säger Gints Kaplers.

Då hade Baltic Ceiling varit på arbetsplatsen i cirka två månader.

Kollektivavtal är något som Byggnads själva kräver på alla arbetsplatser. Ett avtalslöst företag på det egna bygget skadar naturligtvis anseendet. Byggnads ordförande Hans Tilly kommenterar:

– Det är för jävligt. Vi har riggat en organisation för att inga sådana här saker skulle kunna

inträffa. Jag vill ha reda på vad som har gått snett och varför.

När det hela upptäcktes förbjöd Tomas Kullberg arbetarna från Baltic Ceiling att jobba vidare.

– De löste frågan genom att företaget som tagit in firmen direkt anställde de fem arbetarna på plats. Därmed omfattades de av avtalet, berättar han.

Nu pågår förhandlingar om avtalsbrott mellan Byggettan och arbetsgivarna.

MARGITE FRANSSON

12%

■ Så mycket har konkurserna i byggbranschen minskat under årets första fyra månader jämfört med samma period förra året. Under april sjönk antalet konkurser med sex procent jämfört med samma månad i fjol. Hittills i år har 307 byggföretag gått i konkurs. Det visar färskasiffror från upplysningsföretaget UC.

Läs mer på:
www.hermods.se

Byggproduktionsledare
2 årig Yh-utbildning
En utbildning för dig som vill arbeta som exempelvis:

- Byggproduktionsledare
- Platschef
- Byggledare
- Arbetsmiljösamordnare
- Projektledare
- Konsult

27 veckors praktik (LiA) ger dig en unik chans att bygga relationer med näringslivet redan under studietiden.

Kursstart 13 september

Hermods
Yrkeshögskola
UTBILDAR SEDAN 1898

Yh-utbildning
Svensk yrkeshögskola för yrkesutbildning

HITACHI
Inspire the Next
Välj rätt verktyg för dina sommarjobb!

Borrmaskin DS 14DSAL - 14,4V

Cirkelsåg C 6SS

Vinkelslip G 13SR3

Tigersåg CR 13V2

© HITACHI Power Tools. Tel. 08-598 999 00 / www.hitachi-powertools.se

Morakniv® tillverkas av Mora-masar och Mora-kullor i vår fabrik i Mora.

1521 motade vi ut danskarna, idag stoppar vi kopiorna.

Den svensktillverkade hantverkarkniven!

MORAKNIV®

Tillverkas i Sverige av Mora of Sweden sedan 1891. www.moraofsweden.se

BYGGJÄTTARNAS AKTIEFEST ▶

Ägarna i landets största byggföretag har 910 miljoner anledningar att jubla. Så mycket ökar deras aktieutdelning i år. Samtidigt säger byggjättarna upp tusentals arbetare. Snickaren Janne Jonsson tvingas gå från Skanska, efter 33 år på företaget.

TEXT: MIKAEL FÄRNBO

DE CASHAR IN -

Johan Skoglund, JM

Johan Karlström, Skanska

+910
MILJONER KR

**BYGGJÄTTARNAS*
AKTIEUTDELNING 2009**

* SKANSKA, PEAB, NCC, JM

Fyra verkställande direktörer, som alla gynnas av de ökade aktieutdelningarna. Största vinnaren är Mats Paulsson som kunde räkna hem hela 110 miljoner kronor förra året.

Mats Paulsson, Peab

Olle Ehlén, NCC

— HAN ÅKER UT

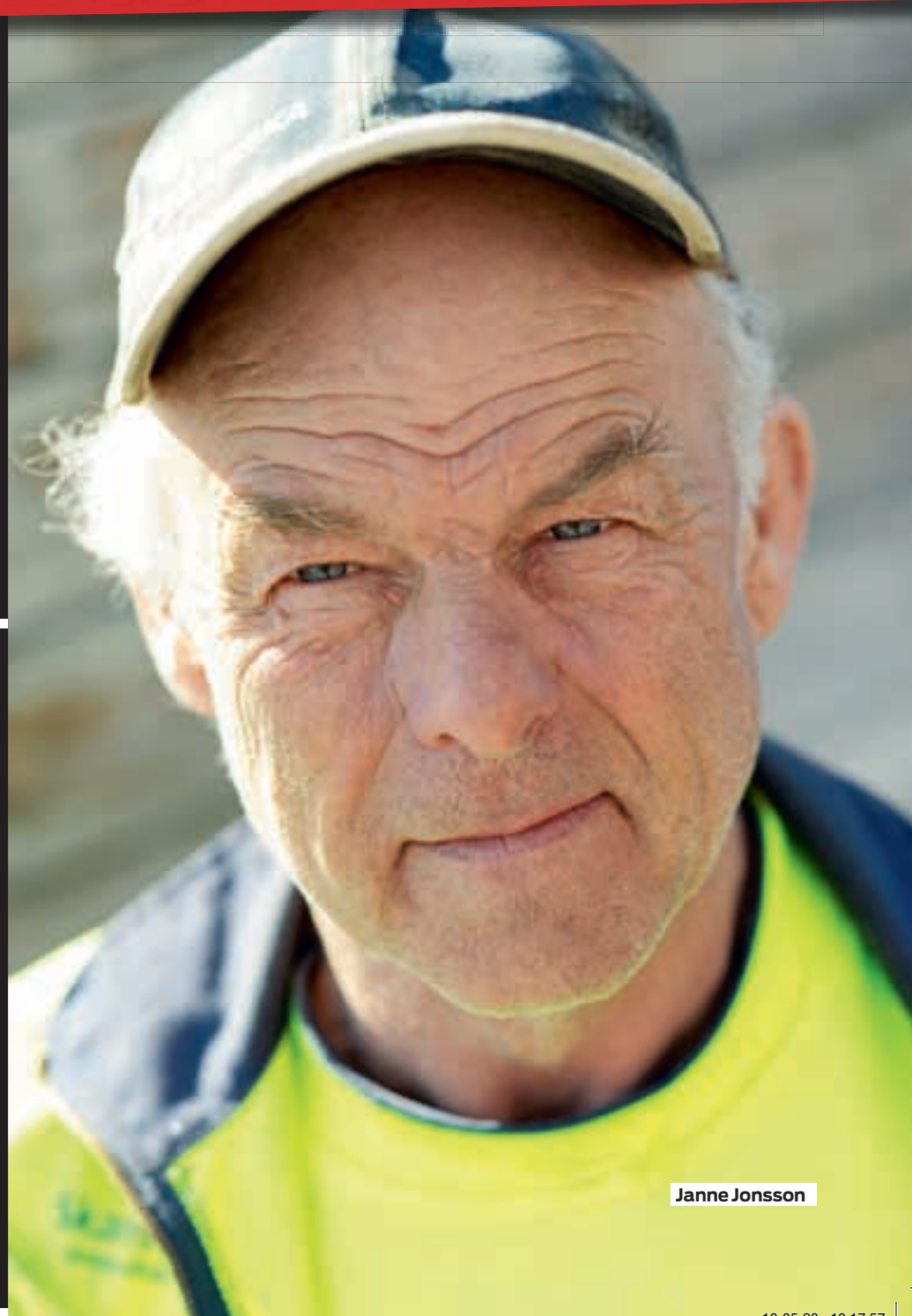
Janne Jonsson job-
bade på Skanskas
byggservice i Öster-
sund, som blev det
fristående bolaget
Skanska Direkt. När
verksamheten las ner
förlorade han sin åter-
anställningsrätt, trots
33 år inom företaget.

**ANTAL YRKESARBETARE
HOS BYGGJÄTTARNA* 2009**

-2345
PERSONER

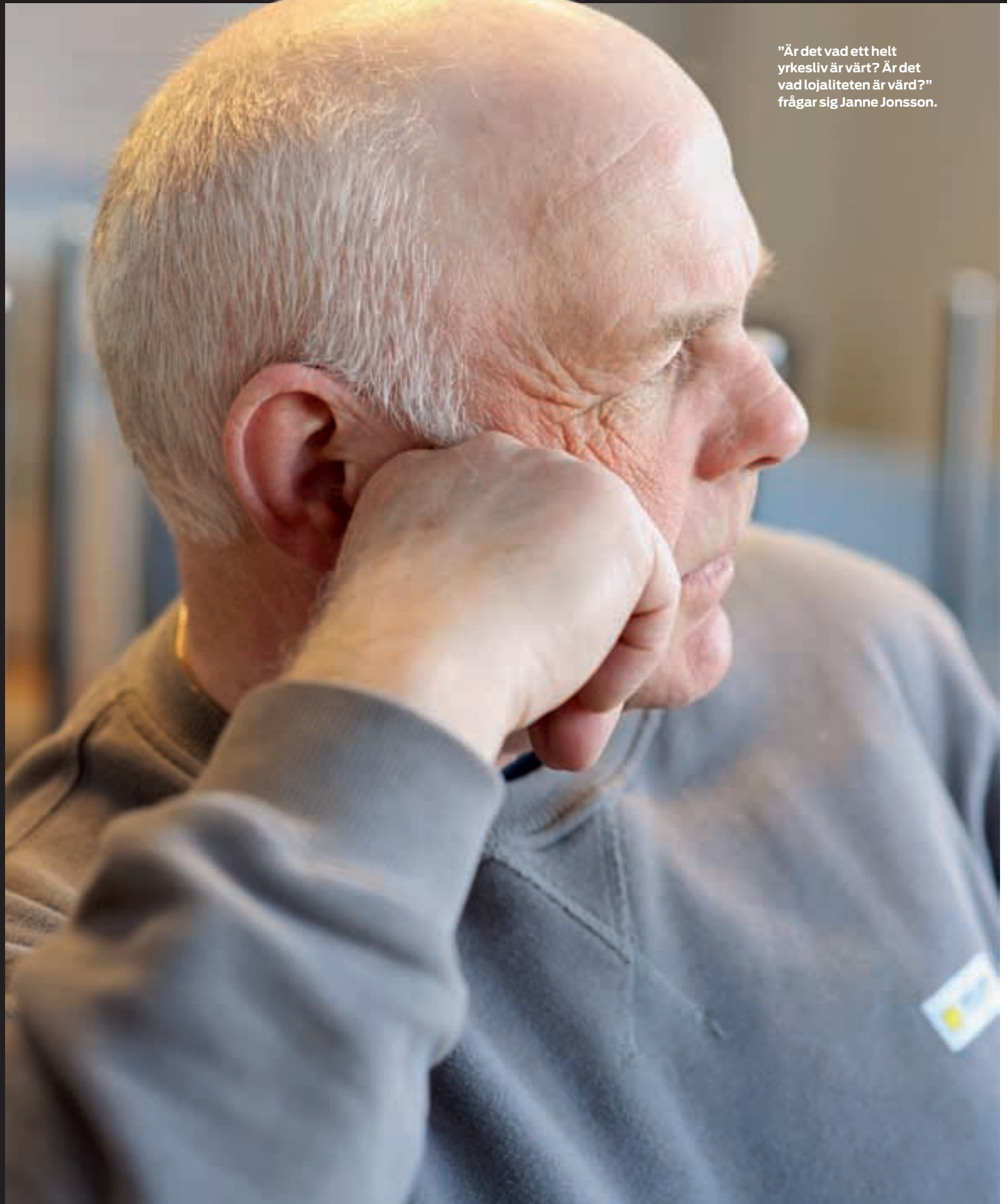

TOMMY ANDERSSON

Janne Jonsson

"Är det vad ett helt yrkesliv är värt? Är det vad lojaliteten är värd?"
frågar sig Janne Jonsson.

BYGGJÄTTARNAS AKTIEUTDELNINGAR JÄMFÖRT MED ANTAL YRKESARBETARE

SKANSKA

ÅR	2008	2009	SUMMA	ÄNDRING %
AKTIEUTDELNING	2 185 miljoner kr	2 580 miljoner kr	+ 395 miljoner kr	+ 18
YRKESARBETARE*	6 000 personer	5 300 personer	- 700 personer	- 12

NCC

ÅR	2008	2009	SUMMA	ÄNDRING %
AKTIEUTDELNING	434 miljoner kr	650 miljoner kr	+ 216 miljoner kr	+ 50
YRKESARBETARE*	6 400 personer	6 100 personer	- 300 personer	- 5

PEAB

ÅR	2008	2009	SUMMA	ÄNDRING %
AKTIEUTDELNING	637 miljoner kr	728 miljoner kr	+ 91 miljoner kr	+ 14
YRKESARBETARE*	7 500 personer	6 400 personer	- 1 100 personer	- 15

JM

ÅR	2008	2009	SUMMA	ÄNDRING %
AKTIEUTDELNING	0 kr	208 miljoner kr	+ 208 miljoner kr	**
YRKESARBETARE*	1 122 personer	877 personer	- 245 personer	- 22

TOTALT: SKANSKA NCC PEAB JM

ÅR	2008	2009	SUMMA	ÄNDRING %
AKTIEUTDELNING	3 256 miljoner kr	4 166 miljoner kr	+ 910 miljoner kr	+ 28
YRKESARBETARE*	21 022 personer	18 677 personer	- 2 345 personer	- 11

* Antal yrkesarbetare i Sverige den 31/12, 2009. ** Ökningen oändlig i matematiska termer, när något ökar från 0.

– **ÄRADE AKTIEÄGARE**, började vd Johan Karlström och sorlet tystnade på Skanskas årsstämma i Berwaldhallen i Stockholm i mitten av april.

Framme vid scenen satt storägarna på rad. Representanter från investmentbolaget Industrivärlden med finansmannen och miljardären Fredrik Lundberg i spetsen. Bredvid sig hade de sällskap av företrädare för Handelsbanken, pensionsföretag, storbankernas fondbolag och andra AP-fonden.

Johan Karlström talade om finanskrisen och att företaget har "tvingats anpassa kostymen efter de rådande omständigheterna". Närmare än så berörde han inte att Skanska under året sagt upp närmare 5 000 medarbetare – varav 700 byggnadsarbetare i Sverige. Företaget gick ändå bra, "trots allt", menade Johan Karlström. Några timmar senare var årsstämman över. På väg ut i den sneda kvällssolen kunde aktieägarna känna sig nöjda. De hade just delat ut nästan 2,6 miljarder kronor till sig själva. En höjning med 400 miljoner kronor jämfört med förra året. Trots krisen och trots alla uppsägningar.

Byggnadsarbetaren har granskat aktieutdelningarna i de fyra största byggföretagen. Granskningen visar att Skanska inte är ensam om att höja sin utdelning i år. Alla de fyra byggjättarna – Skanska, Peab, JM och NCC – höjer i år sina aktieutdelningar med sammanlagt 910 miljoner kronor efter krisåret 2009. En höjning med närmare en tredjedel till en totalsumma på nästan 4,2 miljarder kronor.

Under samma krisår sa företagen upp 2 345 byggnadsarbetare i Sverige. Det är drygt en av tio.

– De ser bara pengar, kronor och ören. De ser inte ansiktena på de som drabbas, säger servicesnickaren Janne Jonsson.

– De ser inte oss.

JANNE JONSSON ÄR UPPSAGD efter 33 år på Skanska. Beskedet levererades i en sliten källarlokal i den gamla sjukhusbyggnaden på Frösön utanför Östersund – 55 mil norr om Östermalm och årsstämman i Berwaldhallen. Framför whiteboarden hade chefen, liksom vd:n Johan Karlström, pratat om finanskrisen. ▶

STÖRSTA ÄGARE

SKANSKA

■ Industrivärlden
7,0 % av aktierna
(27,8 % av rösterna).
Utdelning:
180 600 000 kronor.
Största ägare: Fredrik
Lundberg med familj.

PEAB

■ Mats Paulsson
14,9 % av aktierna
(21,8 % av rösterna).
Utdelning:
110 383 800 kronor.
■ Erik Paulsson med
familj 10,9 % av
aktierna (23,5 % av
rösterna).
Utdelning:
79 352 000 kronor.

■ AMF Pensions-
försäkrings AB och
AMF fonder 9,6 % av
aktierna.
Utdelning:
19 968 000 kronor.
Ägs gemensamt av
Svenskt näringsliv
och LO.

NCC

■ Nordstjärnan AB
26,7 % av aktierna
(55,1 % av rösterna).
Utdelning:
173 550 000 kronor.
Ägs av Axel och
Margaret Ax:son
Johnsons stiftelser,
som ägs av Antonia
Ax:son Johnson

Fotnot: Skillnad i
antal aktier och antal
röster beror på att
A-aktier ger 10 röster,
B-aktier ger 1 röst.

Men han hade inte avslutat med några goda nyheter. Byggserviceverksamheten skulle läggas ner på grund av dålig lönsamhet. Janne, kollegan Ove Sandström och femton andra anställda skulle sägas upp.

Ett drygt år tidigare hade Skanskas byggservice blivit det fristående bolaget Skanska Direkt. Facket hade protesterat mot den drastiskt försämrade anställningstryggheten – i ett fristående bolag skulle de anställda inte längre ha någon nytta av sin intjänade anställningstid i Skanska Sverige.

Men företagsledningen gav lugnande besked – marknaden såg mycket bra ut och jobben var tryggnade. Bolagiseringen genomfördes, trots att även en löntagarkonsult kopplats in och avrått företagsledningen.

Fjorton månader senare las verksamheten i Östersund ner. Samtliga anställda sas upp, ingen hade längre någon återanställningsrätt och någon avtalspension var det aldrig tal om.

– Det var en chock. Och det värsta var sättet de gjorde det på. Det handlade bara om att tjäna pengar. Man tog ingen hänsyn till oss anställda, säger Janne.

För Janne som är 63 år och har 33 års anställning inom Skanska kom beslutet som ett slag i magen.

– Är det vad ett helt yrkesliv är värt? Är det vad lojaliteten är värd? Företaget måste i första hand ta hand om sina anställda. Sen kan man börja diskutera utdelningar, säger Janne.

När miljardrullningarna till aktieägarna kommer på tal skakar Janne och Ove bara tyst på huvudet.

– De lever i en annan värld. Var tror de pengarna kommer ifrån egentligen? Vi har slitit ont här i många år. Sen kastas man ut på det här sättet. Det är helt bakvänt, säger Ove.

PER-LENNART BERG, presstalesman på Skanska, säger att nedläggningen av Skanska Direkt i Östersund inte var något företaget kunde förutse.

– Verksamheten klarade inte nedgången i ekonomin. Vi har full förståelse för de anställdas känslor. Men vi följer bara det regelverk som finns, säger han.

Skanska är det svenska byggföretag som delar ut mest pengar till aktieägarna i år, både som andel av vinsten och i kronor och ören. Av de 4,2 miljarder kronor som delas ut i år står Skanska för nästan 2,6.

Peab delar ut näst mest, 728 miljoner kronor. Tittar man bakåt i bolagets historik är det också en av de största utdelningarna någonsin. Samtidigt har hela 1 100 arbetare blivit uppsagda under 2009 – cirka 15 procent av hela arbetsstyrkan. Inget annat byggföretag har sagt upp fler än Peab.

– Utdelningsfrågan är alltid en svår balansgång mellan olika intressen. Men vi gjorde bedömningen att det här var rimligt och att det markerade vår starka tro på framtiden, säger Göran Grosskopf, styrelseordförande i Peab.

I NCC minskade vinsten med drygt 30 procent och cirka 300 arbetare blev uppsagda. De senaste två åren har den totala personalminskningen inom NCC varit än mer drastisk. Totalt 4 100 medarbetare har fått lämna företaget. Ändå ökade aktieutdelningen med hela 50 procent i år.

– Utdelningen för 2009 är helt i linje med vår utdelningspolicy på minst hälften av vinsten. Året innan var utdelningen endast en fjärdedel, eftersom styrelsen ansåg att det fanns en stor osäkerhet avseende både finanskris och marknadsutveckling. Nu är vi tillbaka på normal nivå, säger Tomas Billing, styrelseordförande i NCC och vd för det dominerande ägarbolaget Nordstjärnan.

JM VAR DET ENDA BYGGFÖRETAG som helt ströp utdelningen förra året. Skälet var osäkerheten i bank-systemet och därmed svårigheten att få kreditlån till framtida projekt. I år har företagets vinst halverats

”Det var en chock. Och det värsta var sättet det gjorde det på. Det handlade bara om att tjäna pengar. Man tog ingen hänsyn till oss anställda.”

och över 20 procent av byggnadsarbetarna har sagts upp. Ändå väljer ledningen att dela ut pengar till aktieägarna igen.

– Vi har stor respekt för alla som fått lämna JM. Den aspekten fanns med när vi förra året ströp utdelningen. I år ser läget mycket ljusare ut och vi vill ge våra aktieägare avkastning på sitt kapital, säger Claes-Magnus Åkesson, finanschef på JM.

Men frågan är vilket ljus i tunneln som Claes-Magnus Åkesson talar om? År 2009 sjönk bygginvesteringarna med 8,7 procent – ett kraftigt fall som bara har sin motsvarighet under 90-talskrisen. Och även i de mest optimistiska prognoser från Sveriges Byggindustrier kommer det dröja flera år innan branschen återhämtat sig.

JANNE TAR EN SISTA KLUNK kaffe och stirrar ut genom fönstret. Isen ligger fortfarande kvar på Storsjön, men den är rutten och ingen vågar sig längre ut

på den. Efter nedläggningsbeslutet har det blivit mer lådsittande i lokalen. Kunderna har vänt sig någon annanstans. Det är trist, det var ju det han gillade med jobbet: kundkontakten, friheten.

– Vi har ju jävulsk erfarenhet i alla fall. Man får hoppas att arbetsgivarna ser till det. Men de yngre är ju hungrigare förstås, säger han.

OVE NICKAR INSTÄMMANDE. För båda känns det smått bisarrt att snart kanske behöva gå till Arbetsförmedlingen. Det är också skrämmande att bli arbetslös när man passerat 60 år. Speciellt när byggarbetslösheten i Jämtland ligger på drygt 21 procent.

– Jag förstår faktiskt inte hur de där uppe tänker. Det finns en girighet som sprider sig i samhället som jag inte känner igen. Den känns skrämmande. Vi arbetare måste bli mer stridbara. Vi kan inte bara stillatigande acceptera sånt här, säger Janne. ●

NÄTFRÅGAN
**Är bygg-
direktörerna
för giriga?**

www.byggnadsarbetaren.se

BYGGCHEFERNAS BONUSAR, ERSÄTTNINGAR OCH AKTIEUTDELNINGAR (KR)

JOHAN KARLSTRÖM – Skanska.
Näst största privata aktieägaren.
Antal aktier: 91 115 B-aktier.

+105%

	2008*	2009
Fast lön	7 618 000	9 000 000
Bonus	0	4 500 000
Aktiesparprogram	165 000	4 766 000
Pensionskostnad	2 745 000	3 660 000
Övrigt	91 000	101 000
Aktieutdelning	420 000	569 469
SUMMA	11 039 000**	22 596 469***

*Endast april-december då han efterträdde Stuart Graham.

** Plus ersättning till Stuart Graham (januari-mars) på 8 745 000

***Plus fortsatt ersättning till förra vd Stuart Graham på 8 655 000

JOHAN SKOGLUND – JM.
Tredje största privata aktieägaren.
Antal aktier: 23 400

-26%

	2008	2009
Fast lön	4 248 000	4 164 000
Bonus	2 195 000	524 000
Konvertibelprogr.	471 000	0
Pensionskostnad	1 432 000	1 428 000
Övrigt	273 000	202 000
Aktieutdelning	0	58 500
SUMMA	8 619 000	6 376 500

MATS PAULSSON – Peab.
Bolagets största aktieägare, äger 14,9 procent.
Antal aktier: 9 754 910 A-aktier,
34 398 610 B-aktier.

+8%

	2008	2009
Fast lön	3 744 000	3 841 000
Bonus	2 030 000	2 200 000
Aktieutdelning	99 345 420	110 383 800
SUMMA	105 119 420	116 424 800

OLLE EHRLÉN – NCC.
Näst största privata aktieägaren.
Antal aktier: 10 900 B-aktier.

+57%

	2008	2009
Fast lön	6 677 000	6 262 000
Bonus	0	3 090 000
Pensionskostnad	4 356 000	7 980 000
Övrigt	66 000	65 000
Aktieutdelning	43 600	65 400
SUMMA	11 142 600	17 462 400

De ger åt sig själva

När byggcheferna höjer aktieutdelningen – hamnar pengarna hos dem själva. Landets mäktigaste byggchefer är nämligen storägare i de egna bolagen. Även ersättningar för bonus och pensionsprogram har skjutit i höjden – krisen till trots.

Inför aktieägarna på Skanskas årsstämma målade vd Johan Karlström upp en mycket ljus bild av företagets framtid. Han avrundade med att föreslå en höjd utdelning till aktieägarna med en krona per aktie – en höjning med 400 miljoner kronor till nästan 2,6 miljarder.

Utdelningen gynnar inte bara storägare som investmentbolaget Industrivärlden och miljardären Fredrik Lundgren, utan också Johan Karlström själv. Han är nämligen den näst största privata aktieägaren i Skanska och drar in uppemot 600 000 kronor i årets utdelning. Men den största aktieklipparen bland de mäktiga byggcheferna återfinns i Peabs vd Mats Paulsson. Han är Peabs störste aktieägare och får i år en utdelning på drygt 110 miljoner kronor.

Johan Skoglund, vd för JM, och Olle Ehrlén, vd för NCC, är också några av sina respektive företags största privata aktieägare. Deras utdelning i år blir dock mer blygsamma, mellan 60 000 och 70 000 kronor var.

Även bonus och andra ersättningar har skjutit i höjden för byggcheferna. Störst ökning har Skanskas vd Johan Karlström. Trots krisen mer än fördubblade han sin totala ersättning från Skanska till närmare 23 miljoner kronor. Företaget betalade också nästan nio miljoner kronor i ersättning till förra vd:n Stuart Graham, trots att han slutade 2008. Även NCC:s Olle Ehrlén höjde sin ersättning med nästan 60 procent och landade på dryga 17 miljoner kronor.

Peabs Mats Paulssons totala ersättning på drygt 116 miljoner grundar sig främst på hans enorma aktieutdelning, men även han har fått höjd bonus och höjd lön. JM:s vd Johan Skoglund är den enda av byggcheferna vars ersättning minskar för krisåret 2009. Ersättningen sjönk med 26 procent till dryga 6 miljoner, främst på grund av kraftigt minskad bonus.

MIKAEL FÄRNBO

110

MILJONER KR

Så mycket fick Peabs vd Mats Paulsson i aktieutdelning 2009.

Skanskas vd om aktieutdelningar till sig själv:

”Jag ser inget problem med det”

Förra året gjorde ni kraftiga personalknäckningar då ekonomin gick dåligt. Ändå höjer ni utdelningen med nästan en halv miljard till aktieägarna. Är det rimligt?

Johan Karlström.

– Jag tycker inte att frågorna hänger ihop. Vi behåller ju en stor del utav vinsten i bolaget för att naturligtvis se till att företaget står på en stark finansiell bas. Men samtidigt har vi inte arbete till alla våra anställda därför att marknaderna går ner och vi får inte in projekt. Då blir vi tvungna att säga upp delar utav personalen.

Men miljardutdelningar när människor förlorar jobben?

– Är alternativet att de är kvar i bolaget utan att göra någonting? Vi har ju helt enkelt inte arbete för dem. Företaget har en stark finansiell bas och aktieägarna ska ha sitt. Vi tycker att det är ett balanserat förslag i utdelningsfrågan.

Men har du förståelse för den frustration som den enskilde kan känna?

– Jag känner med alla som blivit uppsagda. Sen i takt med att konjunkturen vänder så kommer vi naturligtvis att försöka återanställa dem.

Sammanlagt tjänade du uppemot 23 miljoner kronor år 2009. Är det rimligt med tanke på nedskärningarna?

– Om du ska prata rimligheten för mitt program så ska du vända dig till styrelseordföranden.

Rimmar det inte illa med ökade ersättningar till chefer när anställda blir uppsagda?

– Jag kan förstå att det finns en viss frustration. Men här är det olika värderingsgrunder och om du vill diskutera mitt paket ska du ställa frågorna till min ordförande.

Du sitter själv i styrelsen och föreslår höjd utdelning. Samtidigt är du en av de största privata aktieägarna. Ser du något problem med det?

– Nej, jag ser inget problem. Vad jag gör är att jag investerar mycket egna pengar i Skanska-aktier för att jag tror på det här bolaget och jag älskar det här bolaget.

Men du ser inget problem med att du, som stor aktieägare, förslår en halv miljard i ökad utdelning?

– Nej det ser jag inget problem med.

En nordisk lokalpatriot.

BIG-GRUPPEN är nordens ledande fristående bygg- och industriedja och är leverantör av verktyg, maskiner, skydd och förnödenheter till proffsmarknaden.

Vi finns representerade från Finnmark i norra Norge till Skåne i södra Sverige.

Vår styrka är lokalt engagemang och hög kompetens i kombination med BIG-gruppens stordriftfördelar med starka leverantörsavtal, koncept, IT-lösningar, logistik och import.

Vi erbjuder såväl lokala företag som riks- och nordiska kunder branschens största urval av kvalitetsprodukter och olika tjänster.

Makita

Think BIG. Hos oss hittar du Makitas sortiment där precision och kvalitet är ett kännetecken.

B I G

GRUPPEN

Sverige

Eskilstuna IP Industripartner Gislaved Emil P Gävle Uppsala Maskin & Verktyg Göteborg/Hisings Backa Prevox Göteborg/Sisjön Prevox Götene Movab Halmstad IMAB Helsingborg IMAB Kalmar Lundgrens Järn Karlshamn Hjelmbergs Järn Ljungby Sohlerbergs Malmö Prevox Skene Skene Järn Skövde Bygg & Industripartner Skaraborg AB Stockholm/Bromma Flinks Järn Stockholm/Globen Flinks Järn Stockholm/Hornsberg Flinks Järn Stockholm/Solna Lundqvist Maskin & Verktyg Stockholm/Sätra Flinks Järn Stockholm/Vällingby Toolcom Uppsala Uppsala Maskin & Verktyg Vimmerby Albins Växjö Stål & Verktyg Örebro Skydd & Verktyg i Örebro

Norge

Albert E Olsen - Tromsø Maskinforretning - Quale - Tingstad - Industrisenteret - Kyvik Industrivarehuset

www.big-gruppen.com

ANNA NYBOM, 30 år, Helsingborg. Utbildning: Snickare.
GÖR I DAG: Arbetsledare på McDonalds. Arbetade ett halvår som snickare efter utbildningen. Sökte 40 byggjobb utan napp. Trots att jag hade bra vitsord ville byggföretag inte ha mig på bygget. Jag gjorde en jämförelse med en killkompis, som hade lika många lärlingstimmor. Han hade fått komma på jättemånga intervjuer och har nu jobb som snickarlärling.

TINA KARLSSON, 30 år, Varberg. Utbildning: Snickare.
GÖR I DAG: Jobbar på Peabs serviceavdelning. Har jobbat på Peab sedan hon gick klart utbildningen. "Det är bra jobbarkompisar och kul att jobba med killar. Men det är ett slitjobb och jobbet tar på ryggen."

EMMA DANIELSSON, 30 år, Falkenberg. Utbildning: Snickare.
GÖR I DAG: Blev uppsagd från Byggteamet före jul, ska snart vara mammaledig. "Jag tycker att det har varit väldigt bra att jobba ute och tycker att det var goa gubbar och grabbar på arbetsplatsen."

MIKAELA JANSSON, 27 år. Utbildning: Murare.
GÖR I DAG: Väktare och ordningsvakt. Jobbade mellan ett halvår och ett år som murare. Fick sedan problem med axeln. "Läkaren sa åt mig att jag kunde förstöra den helt om jag fortsatte. Jag tyckte det var tråkigt att behöva sluta."

MADELENE OSCARSSON
 Läs mer om henne på sidan 28.

SOL OTTOSSON, 38 år, Stenungsund. Utbildning: Murare.
GÖR I DAG: Nyligen startat företaget "Sol & Magnus Skorstensexpertis". Arbetat på flera företag som murare innan dess.

INGER-LENA CLAEISSON, 48 år, Falkenberg. Utbildning: Snickare.
GÖR I DAG: Utbildar sig till undersköterska. "Jag kände redan under utbildningen att det blev för tungt att hålla på med ställningar och sådär."

Så gick det för DAMKLASSEN

Bara sju av kvinnorna har fortfarande jobb inom byggbranschen. Nio har bytt bransch och sex är arbetslösa. Det visar Byggnadsarbetarens kartläggning av vad som hände med kvinnorna som gick byggutbildningen i Laholm för fem år sedan. **TEXT:** KATARINA CONNHEIM **FOTO:** MAGNUS TORLE, MARTINA THALWITZER

SANDRA CHAPMAN, 29 år, Helsingborg. Utbildning: Snickare.
GÖR I DAG: Just nu arbetslös. Jobbade nyligen på en resebyrå. **Har inte jobbat inom byggbranschen.** "Det främsta skälet är att jobbet är för tungt."

ÅSA BLADH, 27 år, Halmstad. Utbildning: Snickare.
GÖR I DAG: Fastighets- och trädgårdsskötare. Har arbetat som snickare på Byggsjögrenen i nästan två år innan hon blev uppsagd på grund av arbetsbrist. Gick en utbildning inom träteknik, men fick inget jobb. "Det är svårt att slå sig in i byggbranschen som ensam tjej bland 40 anställda."

LOTTA HANSEN, 36 år, Lidhult. Utbildning: Murare.
GÖR I DAG: Mammaledig från sitt jobb som personlig assistent. Fick lärlingsplats efter utbildningen men blev dålig och opererades för gallsten. "Efter operationen hade jag gått ner mycket i vikt och tappat styrka. Jag tyckte att det var tufft att gå tillbaka till bygget... Tyvärr hade jag dålig handledning. En kille, som var i min ålder, fixade inte av att jag som tjej klarade byggjobbet lika bra som han."

ERIKA OLSSON, 37 år, Halmstad. Utbildning: Snickare.
GÖR I DAG: Arbetar på Skanska. "Det har varit bättre än förväntat och jag trivs jättebra. Det finns inte samma förståelse för att man måste vabba och hämta barn. Men så kan det ju vara i andra branscher, där det finns många män."

INGALILL ÅHL, 51 år, Falkenberg. Utbildning: Snickare.
GÖR I DAG: Arbetslös sedan i januari. Har tidigare jobbat på Anjobygg i Halmstad och Peab. "Jag hade precis fått mitt yrkesbevis, när jag blev uppsagd, så det känns lite tråkigt."

HELENA GUNNARSSON, 43 år, Falkenberg. Utbildning: Snickare.
GÖR I DAG: Fick lärlingsplats på Pettersson & Hansson i Falkenberg. Arbetar nu på serviceavdelningen på samma företag.

HELENA JANSSON
Läs om hennes historia på nästa uppslag.

ANNA RASMUSSEN, 42 år, Halmstad. Utbildning: Snickare.
GÖR I DAG: Blev uppsagd från Skanska för över ett år sedan. Är nu arbetslös. "När jag gick utbildningen sa de att det fanns hur mycket jobb som helst."

LINDA KARLSSON, 28 år, Laholm. Utbildning: Snickare.
GÖR I DAG: Arbetar som maskinsnickare på Halle i Laholm med att kapa limträ. Söker nytt arbete då jobbet tar slut i augusti. "Jag tror att det blir en vändning i byggbranschen, att man har fått en öppnare attityd gentemot att ta in kvinnor. För mig har det inte varit några problem och det har funkat jättebra."

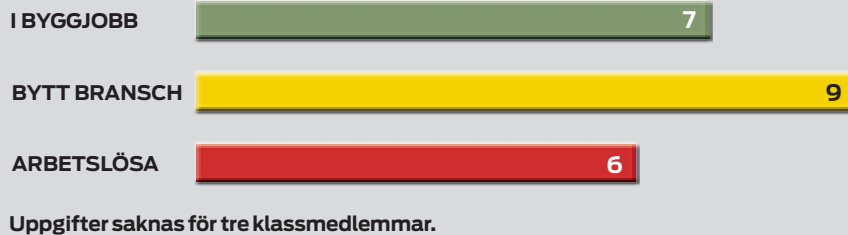
Tre av kvinnorna på bilden har Byggnadsarbetaren inte lyckats nå.

ANNELIE NILSSON, 29 år, Varberg. Utbildning: Snickare.
GÖR I DAG: Är mammaledig just nu, men ska börja arbeta som snickare på Peabs byggservice i Varberg i augusti. Fick jobb på Peab i Varberg direkt efter utbildningen.

LINDA-MARIE ANDERSSON, 26 år, Varberg. Utbildning: Snickare.
GÖR I DAG: Arbetar med inkasso- och fakturahantering på ett finansbolag. Jag fick inget byggjobb när sökte och jag kände att det inte var min grej.

IZETA HANGDANAGIC, 29 år, Varberg. Utbildning: Snickare.
GÖR I DAG: Arbetslös. Har arbetat på fabrik, men söker nu olika slags jobb. "Jag fick en dålig start och kom till en dålig byggarbetsgivare. Företaget betalade inte ut övertid på helger och jag kontaktade facket. Därefter blev jag uppsagd. Jag sökte olika jobb, men fick ingen lärlingsplats."

SÅ GICK DET FÖR KVINNORNA EFTER BYGGUTBILDNINGEN I LAHOLM

► **I MITTEN AV 2000-TALET** satsade byggbranschen hårt, med bland annat nätverk och utbildning, för att få in fler kvinnor i byggbranschen. Ett exempel var byggutbildningen i Laholm, 2004–2006, där två klasser med enbart kvinnor byggde om brandstationen till ett Teckningsmuseum.

Byggnadsarbetaren skrev om utbildningen i nummer 3, 2005. Nu har vi gjort en uppföljning och kartlagt vad som hände med kvinnorna som gick ut första året, 2005. 25 kvinnor gick klart utbildningen som varade ett år. Under denna tid utbildade sig 17 kvinnor till snickare och åtta till murare.

Byggnadsarbetaren har fått svar från 22 av kvinnorna. Av dessa har sju fortfarande jobb inom byggbranschen. De arbetar som snickare och murare på Peab, Skanska, på mindre bygghus och driver eget företag i Halland.

Sex kvinnor är helt arbetslösa. Nästan alla har blivit arbetslösa under byggkrisen under det senaste året.

– Jag söker jobb för fullt. Det börjar bli bättre, men jag har inte fått mitt yrkesbevis, så chanserna är sämre, säger Enikö Balogh i Helsingborg som har varit arbetslös i ett år.

NIO AV KVINNORNA HAR helt bytt bransch. De arbetar nu på Hennes & Mauritz, McDonalds, på finansbolag, inom resebranschen, som maskinoperatör och fastighetsskötare. Tre av dem fattade beslutet redan under och efter utbildningen att de inte ville arbeta i byggbranschen. Fem av de nio, som har bytt bransch, har först fått ett byggjobb och arbetat en tid, sedan har de blivit uppsagda på grund av arbetsbrist.

Några har inte kunnat fortsätta inom byggbranschen på grund av skador. Två av kvinnorna har fått dålig handledning och en av dem har fått utstå en hel del trakasserier från arbetskamraterna.

– Jag fick hoppa runt på arbetsplats-

erna och hade inte någon bra handledning. När det blev fel, så snackade de skit bakom min rygg. Det var 40-talisterna som var jobbiga, säger Madelene Mattinsson som utbildade sig till murare, men nu arbetar som butiksbiträde.

Att vara kvinna i byggbranschen innebär att man är i absolut minoritet. Enligt Byggnads medlemsstatistik är 0,8 procent av alla yrkesverksamma byggnadsarbetare kvinnor. Och arbetsmarknaden är tuffare för kvinnor. Trots att kvinnor och män har gått likvärdiga byggutbildningar, så visar erfarenheten att arbetsgivarna hellre anställer en man än en kvinna.

– Branschen är fortfarande konservativ. Arbetsgivarna tycker att det blir problem med toaletter och omklädningsrum, och att tjejerna blir utslitna för att de är svagare, säger Ann-Louise Nilsson, före detta ombudsman på Byggettan, som har gjort en undersökning om kvinnor i byggbranschen.

BO GRANLÖF VAR bygglärare under byggutbildningen i Laholm. Han håller med om att det fortfarande finns ett motstånd i byggbranschen att anställa kvinnor. Han är också besviken på att de stora byggföretagen inte tog mer ansvar och plockade in fler kvinnor direkt efter utbildningen.

– De lovade stort och tyckte att det var kul att få in tjejer. Vid ett tillfälle var NCC nere på kursen och lovade att plocka in lärlingar, med det blev inget med det, säger Bo Granlöv.

Kvinnliga byggnadsarbetare riskerar också att lättare försvinna från byggbranschen vid till exempel en lågkonjunktur.

– Tjejer är mer flexibla än killar att söka nya vägar om de blir arbetslösa. Killar är mer fast i sitt val av yrke. Och om tjejerna inte har fått sitt yrkesbevis har de jättesvårt att komma tillbaka, säger Ann-Louise Nilsson. ♦

Helenas

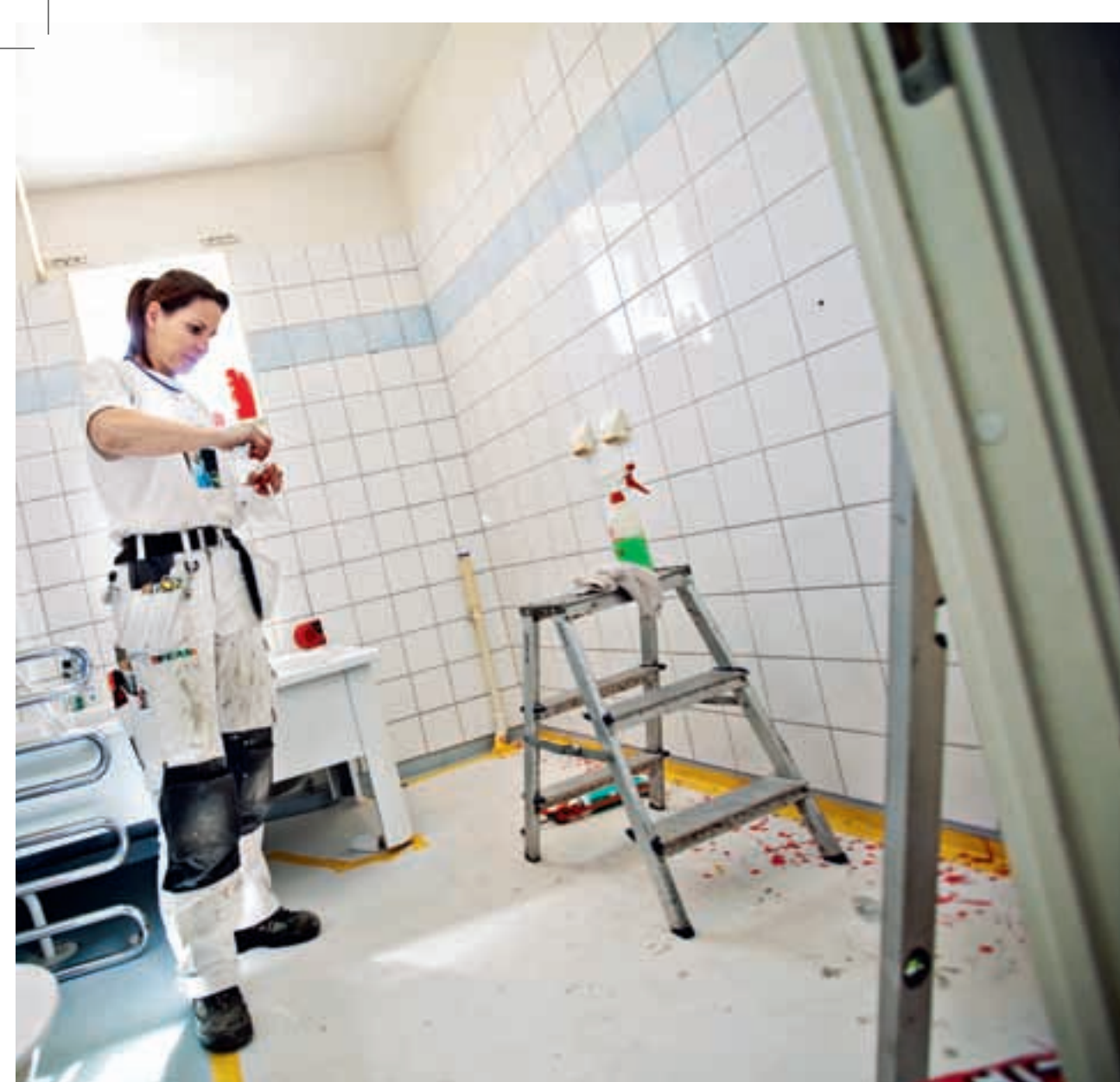
Helena Jansson fick jobb på Peab nästan direkt efter utbildningen i Laholm för fem år sedan. Hon tycker att jobbet som plattsättare är varierande och självständigt.

– Jag gillar det stenhårt, säger hon.

Helena Jansson sprutar mjukfogen längst in i hörnet. Efter att ha sprutat med vattensprutan drar hon med fingret på fogen för att jämna ut. I badrummet i en lägenhet i ett av Falkenberg bostadsområden, har flera plattor släppt från väggen.

– När jag tog ner en platta släppte tio till.

Inne i badrummet har Helena kaklat upp en helt ny vägg, vilket har tagit cirka två dagar. Det är ett ganska vanligt jobb inom byggservice, där det handlar om renoveringar i kök och badrum i hyreshus. Nu är jobbet klart och Helena lastar in verktygslådan och stegen i den vita Peab-bilen. Hon gör rent svampen,

Byggnadsarbetaren nr 3, 2005.

Byggutbildningen för kvinnor i Laholm blev en riktig fullträff för Helena Jansson. Hon fick jobb direkt och trivs nu jättebra på Peab i Varberg.

HELENA JANSSON

Ålder: 38.
Yrke: Plattsättare
Bor: Falkenberg.
Utbildning i Laholm:
Murare.

val blev en fullträff

håller ut vattnet en bit bort vid buskarna och stugar om lite i bilen som står parkerad utanför hyreshuset.

Helena är den enda plattsättaren på Peabs serviceavdelning i Varberg, vilket innebär att det blir en del ensamarbete.

– Jag jobbar mycket själv, men det stör mig inte.

HELENA BESKRIVER SIG själv som praktisk. Hon har alltid brunnit för att jobba med trä och hon älskade träslöjd och teknik i skolan. Hon tycker att det är viktigt att man gör det som man är intresserad av.

– Jag jobbade inom hemtjänsten i två veckor, sedan hoppade jag av.

Helena hade redan erfarenhet av byggbranschen innan hon började på utbildningen i Laholm. Hon har arbetat på flera snickerier och med renovering på Tjolöholms slott i Kungsbacka i två år.

Efter utbildningen, där hon utbildade sig till

”Det är variation på jobben och jag lär mig något nytt varje dag.”

HELENA JANSSON

murare, fick hon en projektanställning för att bygga klart Teckningsmuseet. 2006 fick hon arbete på Peab i Varberg. Helena har jobbat där sedan dess och trivs bra, både med arbetskamrater och kunder.

– Många hyresgäster tycker att det är roligt när det kommer en tjej. Det är variation på jobben och jag lär mig något nytt varje dag. Man blir aldrig fullärd.

HELENA ÄR KORT OCH SMAL, 162 centimeter lång. Men hon upplever inte att jobbet är för tungt, utan går då hellre en gång extra.

– Om jag ska flytspackla ett golv säger jag att jag vill ha en arbetskamrat till med mig.

Trots hög arbetslöshet inom byggbranschen är Helena inte orolig för att mista jobbet. Inom byggservice finns det gott om jobb. När tjejer söker jobb tycker hon att det är viktigt att de tror på sig själva.

– Själv känner jag att jag gör ett bra arbete.

”Jag vill tillbaka”

MADELENE BLEV UPPSAGD

NÄR ARBETSBRISTEN SLOG TILL

Madelene Oscarsson blev arbetslös i januari efter att ha jobbat flera år som snickare på Anjobygg. Hon trivdes jättebra och tycker också att det var uppskattat bland männen att det kom tjejer till arbetsplatsen.

– Det blir nog lite lugnare, inte så macho.

Våren 2004 hörde Madelene Oscarsson på radion om byggtutbildningen för kvinnor i Laholm och kastade sig på telefonen.

– Jag var så less på städjobbet, jag ville hitta på något annat.

Men Madelene Oscarsson var inte helt ovan att hålla i en hammare när hon började utbildningen. Några år tidigare hade hon gått en utbildning i möbelrestaurering på Carl Malmstens skola i Stockholm.

– Jag älskar att jobba med trä.

Efter utbildningen i Laholm fick Madelene, efter en tids sjukskrivning, jobb på Anjobygg i Halmstad. Hon var runt på flera arbetsplatser, bland annat när Halmstads arena byggdes.

– Jag trivdes jättebra. Fast det är en stor firma, så kändes det som en liten.

MADELENE BLEV BRA BEMÖTT av både chefer och arbetskamrater. Dessutom arbetade även en annan tjej från utbildningen på arbetsplatsen, Inga-Lill Åhl, vilket har varit en fördel. De har stöttat varandra när det gäller att kräva att få utrustning och kläder som passar just dem.

För att som tjej jobba i byggbranschen tycker Madelene att man ska ha skinn på näsan och kunna tåla jargongen. Att vara lite äldre, 37 år, tycker hon också är en fördel.

– Ja, det är bättre att vara en luttrad 35-åring än att komma direkt från gymnasiet. Man får inte vara rädd att säga ifrån.

Hon upplever också som om byggnadsarbetarna uppskattat att det har kommit in tjejer i branschen, att det är bra att arbetsplatserna blandas upp med fler tjejer. Att det blir lite lugnare och inte så macho.

I januari blev Madelene uppsagd på grund av arbetsbrist. Hon har sökt några jobb, men har inte

Arbetslös, men långt ifrån uppgiven. Madelene är fast besluten om att komma tillbaka till snickaryrket.

fått napp. I sommar ska hon jobba på ett pappersbruk. Hon har också lite lösa planer på att starta ett eget företag inom möbelrestaureringsbranschen.

– Det är klart att vi tjejer fick gå, eftersom vi var sist anställda. Men det är tufft för killarna också.

HON TROR ATT TJEJER som jobbar inom bygg inte är rädda för att byta bransch, om de blir av med byggjobbet.

– Många killar har jobbat i samma bransch sedan de gick i gymnasiet.

Men Madelene Oscarsson har inte stängt dörren till byggbranschen. Efter jobbet på pappersbruket i sommar ska hon söka för fullt. Helst av allt skulle hon vilja komma tillbaka till sin gamla arbetsplats, Anjobygg. ♦

BYGGUTBILDNINGEN

■ Utbildningen i Laholm var en utveckling av Hallandsmodellen och en del av Libra, som var ett jämställdhets- och integrationsprojekt. Projektet, som fick stöd av EU, var ett samarbete mellan flera aktörer bland annat Ams, Sif, Sveriges Byggindustrier och Byggnads.

ŠkodaPraktik

En säker arbetsplats

VÄLUTRUSTAD REDAN FRÅN BÖRJAN

- 4 Airbags
- ABS, ESP, MSR & ASR
- Bältespåminnare
- Bältessträckare
- Höjdjusterbar förarstol
- Justerbar ratt
- Fjärrstyrt centrallås
- Strålkastarspolning
- Takreling
- Stereo med 4 högtalare
- Högt placerat tredje bromsljus
- Helgalvaniserad kaross
- Elektro-hydraulisk servostyrning
- Fjärrstyrd öppning av bagageluckan
- Lastgolv med halkskydd
- + Mycket mer

ŠkodaPraktik från 92.160:- (exkl. moms)

Leasing 900:-/mån
(exkl. moms)

Bränsleförbrukning blandad körning från 6,2 l/100 km, CO₂ från 143 g/km. Miljöklass EU5. Skoda Finansiering 36 mån, 30 % kontant eller särskild leasingavgift, 39 % restskuld 50 % restvärde, rörlig ränta baserad på STIBOR 90 dagar (eff. rta 3,71 %), leasing exkl. moms. Förmånsvärde netto/mån vid 50 % marginals katt. Bilen på bilden är extrautrustad.

Plåtkungarna

När Glasgow får ett nytt transportmuseum, står två svenska plåtslagare för de tekniska lösningarna. Möt Mats Eriksson och Tommy Öberg på toppen av världens största servett.

TEXT OCH FOTO: JOHAN SJÖHOLM

av Glasgow

PROLOG:

Konsekvenser är omöjliga att förutse. En kvinna född i Irak tappar en servett på en restaurang och plötsligt står plåtslagarna Tommy Öberg från Karlskoga och Mats Eriksson från Göteborg i en saxlift i Glasgow och monterar zinkskivor på en minst sagt märklig byggnad. 24 000 zinkskivor ska klippas för hand. Det är Tommys och Mats uppgift att se till att alla får rätt storlek.

EN KVÄLLSPINT MED ANELKA:

Det var en av de sista kvällarna på the Millhouse, puben tvärs över gatan där de bodde. Tommy hade bokat flyg hem på fredag, Mats skulle jobba en vecka till.

Sen var det slut.

Personalen på the Millhouse hade blivit deras nära vänner under året i Glasgow: Ashley som jobbade

i baren i kväll, Amy som kunde sjunga Pippi Långstrump på svenska, Brian som stått i baren här förut, men som till slut hängt med ner till bygget av transportmuseet vid Clyde-floden och fått anställning där. De hade bakat en tårta till Tommy på hans födelsedag. Nu skulle de inte längre träffas.

Ett år går fort.

Tommy Öberg tyckte ändå att det kändes okej där han med ett halvt öga satt och såg hur Chelsea jagade ligatiteln hemma på Stamford Bridge mot ett pressat Bolton Wanderers. Han hade varit här tillräckligt länge. "Man får gå vidare", som han sa. På måndag skulle han åter börja på Lillåns plåtslageri i Örebro. Christian, hans närmaste arbetskamrat, var visst också tillbaka. Det var bra. Att Christian slutat var ett av skälen till att han tackat ja när Mats frågat om han inte skulle hänga med till Glasgow och bygga ▶

ARBETSPLATS: GLASGOW

VAD BYGGS?

■ Ett nytt transportmuseum i Glasgow, Skottland, som bland annat visar stadens skepps- och lokomotivbyggarhistoria.

VEM BYGGER?

■ Det brittiska företaget BAM Construction är huvudentreprenör. Mats Eriksson och Tommy Öberg har jobbat för underentreprenören Varla. Även Skanska finns med på ett hörn med undertaksmontering.

VAD TJÄNAR BYGGNADSRARBETARNA?

■ Mats Eriksson och Tommy Öberg har haft en timlön på cirka 300 kronor, samt en del tillägg för resor.

VEM ÄR BESTÄLLARE?

■ Glasgow Stad.

VAD KOSTAR BYGGET?

■ Cirka 800 miljoner kronor.

NÄR SKA BYGGET VARA KLART?

■ Museet räknar med invigning våren 2011.

Mästarmöte i verkstaden. Tommy Öberg, plåtslagarmästare, framför Celtics mästarlag anno 2001, med Henrik Larsson som den största stjärnan. Till vänster visar kollega Mats Eriksson prov på hantverksskicklighet.

TOMMY ÖBERG

Ålder: 47.
Yrke: Plåtslagare.
Familj: Hustrun Moniqua, sönerna Timothy, 21 och Liam 17.
Bor: I Karlskoga.

▶ det där museet som skottarna ville ha för att visa upp alla skepp och lokomotiv de byggt, innan industrialismen lämnade de brittiska öarna för Sydostasien.

Mats Eriksson hade jobbat i Storbritannien flera gånger förr, för företaget Varla. Nu hade de ringt igen. De ville ha ytterligare någon svensk utöver Mats. Mats ville ha sin gamle granne Tommy från Hagakvarteren i Göteborg. Tommy var 46 och båda sönerna vuxna.

DET VAR SNÅLT med folk på the Millhouse i kväll. Men Kevin Beech var i alla fall där, åldermannen bland plåtslagarna som de jobbat med under året. Han hade just avslutat en skål med den skotska nationalrätten Haggis, rikt kryddad inälvsfärs. När Nicholas Anelka gjorde 1-0 till Chelsea reagerade varken Tommy eller Mats särskilt mycket.

– Vad är det Tommy? Jag tycker inte att du är inte ditt vanliga, glada jag, sa Kevin.

MATS ERIKSSON

Ålder: 46.
Yrke: Plåtslagare.
Familj: Sambon Hanne, sönerna Jesper 20, Alex 4.
Bor: I Göteborg.

SERVETTEN VÄXER FRAM:

Mats Eriksson och Tommy Öberg hade kommit till Glasgow för nästan på dagen ett år sedan.

Det var den stålkonstruktion som utgjorde museets skelett redan rest, men den stod fortfarande naken. Nu skulle den kläs med 24 000 zinkplåtar. Mats och Tommys uppgift var att med sin yrkeserfarenhet få fram de bästa tekniska lösningarna för monteringen.

Det sades att arkitekten, den världsberömda Irak-brittiskan Zaha Hadid, hade fått idén till museets form när hon tappade en servett på golvet under ett restaurangbesök. Mats och Tommy hade sett bilder

på bygget innan de kom, men att stå och stirra på den ståljätte som nu reste sig över deras huvuden var något helt annat. ”Vad har vi gett oss in på?”, var frågan som for genom bådas skallar.

Det blev inte bättre när de insåg att nästan alla zinkskivorna på taket skulle vara konformade. Projektledningen hade visserligen köpt en maskin som klarade att skära konformigt, men det visade sig snart att den bara klarade en skiva åt gången. Dessutom var måtten så individuella på varje skiva att bara programmeringen av maskinen skulle ha tagit en evighet. Till slut återstod inget annat än att plocka fram pelikansaxarna och börja klippa.

På helger och regniga dagar, och en hel del sådana blir det i Glasgow, räknade Mats och Tommy ut rätt mått på skivorna. Inga räknedosor, inga datorer, bara papper, penna och hjärna. Ungefär 170 timmar hade det tagit. Klippandet fick Kevin Bleech och de andra brittiska montörerna stå för.

Zaha Hadid skulle få sin servett.

LÅGAN SOM DOG:

Visst var det mycket som varit annorlunda när de kom hit.

Inte bara vänstertrafiken.

Och visst hade det varit en del frustration. Som i vintras när de inte fick sina eldrivna värmepistoler. De hade behövt dem för att böja skivorna eftersom det var 0,8-plåt som användes över hela museet. Plåten sprack i kylan men kontoret sa nej. I stället fick de gasolbrännare. Men gasolbrännarna klarade inte heller kylan. Mats och Tommy försökte värma dem under jackorna med minst sagt begränsad framgång. Lågorna dog, men

Många zinkskivor blir det. Närmare bestämt 24 000 krävdes för att täcka Glasgows nya transportmuseum. Mats Eriksson och Tommy Öberg såg till att allihop fick de mått de skulle ha.

För länge sedan var floden Clydes stränder kantade av skepp. Det är den historien som Transportmuseumet kommer att visa upp när det invigs nästa vår.

det var ändå bara detaljer i det stora hela.

Minnena de tog med sig skulle vara positiva. De skulle sätta sitt namn på ett projekt de aldrig sett maken till förut och de fick nya vänner på ett sätt man sällan får när man fyllt 46. Britterna verkade gilla dem tillbaka. David Templeton, bodtomten, var kanske den som uttryckte det tydligast.

– Förut var Henrik Larsson och Ulrika Jonsson mina två favoritsvenskar. Men nu vetе sjutton om det inte är Tommy och Mats istället.

EN MARDRÖM BLIR VERKLIGHET:

När åtta minuter återstod på Stamford Bridge fick Johan Elmander hoppa in för Bolton, men det förändrade ingenting. Chelsea stängde igen tills domaren blåste. Folk började droppa av. Carl Cross, killen från kontoret som varit med Tommy på skidresa i Sälen,

gick först. Sedan Kevin.

Till slut var det bara Dazzle Winterton kvar, förutom Tommy och Mats.

Dazzle hade givit namn åt en drink på griffeltavlan bakom bardisken: Dazzles Nightmare. Tommy och Mats var också med kvällen när den kom till. Barpersonalen hade bestämt sig för att sätta ihop en ny drinklista och plåtslagarna från transportmuseet hade utnämnts till försökskaniner. Det var fria drinkar på egen risk den kvällen. Vad Dazzle hade tyckt om "the Nightmare" hördes nog på namnet.

Spontan drinkprovning på lokal. Något sådant skulle de knappast få uppleva i Sverige. Å andra sidan skulle de kanske slippa att stå i vajande saxliftar och montera plåtskivor när nordvästsvinden bet utifrån Nordsjön. Mats gillade inte det. "Man blir harigare

med åren”, som han sa.

Allt har sina för och nackdelar.

Tommy gick de fyra stegen från bordet bort till Ashley i baren och beställde en ny runda.

EPILOG:

Tommy Öbergs hemresa försenades nio dagar på grund av askmolnet från den isländska vulkanen Eyjafjallajökull. Även Mats Eriksson försenades några dagar och de for hem tillsammans.

Den 8 maj säkrade Chelsea ligatiteln efter en 8-0-seger mot Wigan.

Johan Elmander togs som väntat ut till Sveriges träningslandskamp mot Bosnien-Hercegovina den 29 maj.

Dazzle Winterton, Carl Cross och Kevin Beech jobbar kvar på bygget av Transportmusset. ●

Dumbarton Road med sina gemytliga pubar.

SKA DU TILL GLASGOW? HÄR ÄR TOMMYS OCH MATS BÄSTA PUBAR

■ **Partic** heter den stadsdel i Glasgow där Tommy och Mats bott under sin Skottlandsvistelse. Det är en mysig stadsdel i västra Glasgow, väl värd ett besök för några öl och lite mat. Du hittar hit genom att ta tunnelbanans ”outer circle” från Buchanan Street. Hoppa av vid Kelvinhall.

PUBAR:

The Millhouse, 2 Partick Bridge Street

■ Mats och Tommys stamställe. Ett ganska nyöppnat ställe som blandar traditionell skotsk pubmiljö med en lite modernare restaurangdel. Visar de flesta större sporthändelser på kvällarna, utan att vara en renodlad sportbar.

The Three Judges, 141 Dumbarton Road

■ Hit gick Tommy och Mats mycket i början av sin vistelse. Lite mer klassisk skotsk pub. Täckta fönster som ger en lite instängd känsla. Men det kan upplevas som mysigt också.

”Ställ dig på Dumbarton Road med näsan mot stan och börja gå. Du tar en öl på varje ställe du passerar. Du kommer att vara helt kalas innan du kommit halvvägs till centrum”

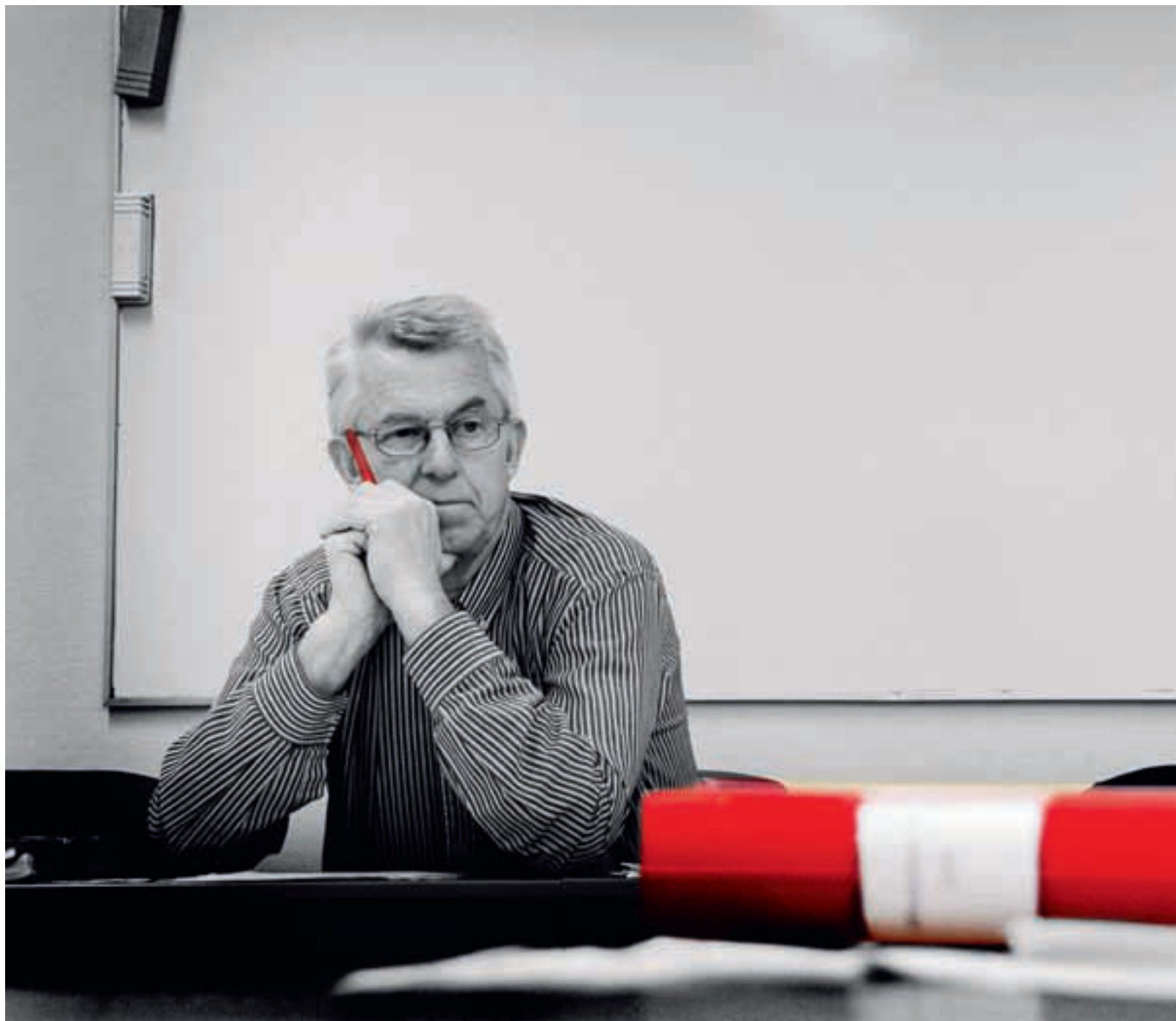
MATS TIPS TILL DIG SOM VILL HA FÖRSLAG PÅ FLER PUBAR

KONGRESS 2010

3 juni öppnar Byggnads sin kongress. Tre frågor ligger som en skugga över mötet: Engagemanget, nyrekryteringen och ekonomin. Här granskar vi dem alla.

Sektionernas s

sista suck

Sven Alriksson är bekymrad över att intresset är så svagt för sektionsmötena. Men han tänker inte ge upp. "Det är väl bättre att vi sitter här än ingen. Någon måste ju fortsätta kämpa", säger han.

En epok i Byggnads historia kan snart vara över. Sektionerna föreslås ersättas av medlemskretsar. Frågan är om någon bryr sig? När Nybrosektionen i Småland har möte kommer bara sex personer.

TEXT: EMMA ENESTRÖM FOTO: KRISTINA WIRÉN

MILDA VÅRVINDAR BLÅSER vid Folkets Hus där Nybrosektionens ordförande Sven Alriksson står och väntar. Han tror inte det blir fler än sju, kanske åtta av sektionens 186 medlemmar som kommer på kvällens möte.

– Det är inte så många som bryr sig längre, säger han.

Förr om åren brukade det vara lite bättre drag. Ibland hade Nybrosektionen studiecirkel. Det lockade många, minns Sven Alriksson.

– Deklarationskurserna var populära. Folk blir intresserade när det handlar om pengar.

Nästa vinter försvinner sektionerna. Eller döps i alla fall om till medlemskretsar. Avdelningarna slås ihop till regioner och det är på regionkontoren det ska beslutas om vilka av de forna sektionerna som ska få finnas kvar. Sven Alriksson oroar sig för demokratin.

– Det säger ju sig självt att det blir mer toppstyrt. Färre kommer att bestämma mer. Många medlemmar gör inte sina röster hörda i större sammanhang än så här.

VI SÄTTER OSS OCH VÄNTAR i en liten soffgrupp i entrén. Där luktar varmkorv från Folkets Hus-kiosken. Någonstans ifrån hörs levande musik. Först med att ansluta sig är Gösta Branting, sektionens veteran. Han är 82 år och pensionerad grovanläggare med ett långt fackligt engagemang bakom sig. 1968 blev han skyddsombudsman och han har varit med och startat flera sektioner i regionen.

Nu makar han på en vas med dammiga eterner och gör plats för ett tjockt fotoalbum. Bilder av inspektioner på byggarbetsplatser från 1960-talet och framåt. En av dem föreställer byggnadsarbetare ▶

NYA BYGGNADS

Förslag till ny organisation

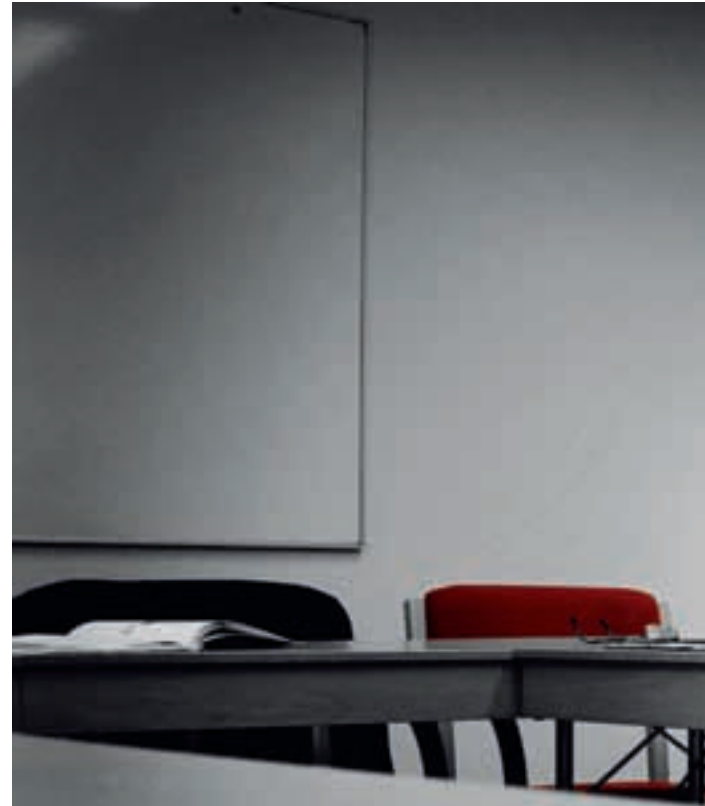
- Avdelningarna döps om till verksamhetsområden.
- Verksamhetsområdena slås ihop till regioner. Av Byggnads 24 avdelningar bildas 11 regioner.
- Sektionerna byter namn till medlemskretsar.
- Varje region avgör hur medlemskretsarna ska vara indelade.
- Det ska bli lättare att slå ihop medlemskretsar till större enheter. Enligt förslaget är det inte realistiskt med en medlemskrets i varje kommun.

Gösta Branting har som skyddsombudsman bland annat haft ansvar för Ölandsbrobygget. Albumet med bilder från alla uppdrag tänker han donera till förbundet.

Sven Alriksson redo för sektionsmöte i Nybro Folkets hus.

Alla på mötet är skeptiska till omorganisationen av Byggnads. Tomas Sjögren (höger) tycker att det är viktigt att avdelningskontoret i Kalmar får finnas kvar. "Äh, det hamnar väl i Växjö som all annan skit, svarar Gösta Branting (till vänster).

► som balanserar på ett hustak utan tillstymmelse till säkerhetsutrustning. Gösta Branting skrockar och skakar på huvudet.

– Arbetsgivaren försökte lura i oss att de hade så fina linor att det inte syntes på bild.

VID HALV SJU ÄR SEX PERSONER på plats i entrén. Tomas Sjögren, ombudsman på avdelningen i Kalmar, har kommit för att informera om försäkringar och det nya avtalet. Sällskapet går upp till möteslokalen högst upp i huset. Gösta Branting tar hissen. Det skojar lite om att snickaren Dennis Åkesson är den ende ungdomen i kväll. Han fyller femtio i år.

"Det förstår ju alla att avdelningarna blöder."

SVEN ALRIKSSON

Roland Nyrén, pensionerad snickare, väntar kvar i entrén en stund. Om det skulle komma någon efter-släntrare.

Det gör det inte.

Mötesrummet är litet. Trots det är hälften av stolarna tomma. Mötet förklaras öppnat. Det märks att deltagarna känner varandra väl. Tonen är informell och det blir snabbt diskussion.

Det går inte att ta miste på den bristande entusiasmen inför omorganisationen i förbundet. När medlemskretsar kommer på tal säger Gösta Branting:

– Usch, säg inte det där ordet. Jag mår illa.

Mötesdeltagarna tycker att det hela verkar me-

NÄSTA UPPSLAG
**En myt
att unga
lämnar**

ningslöst och efterlyser ekonomiska argument till omorganisationen.

– Det förstår ju alla att avdelningarna blöder. Men man vill ju se exakt vad de tjänar på det här. Var man gör några vinster. Det är klart att det försvinner kontorister, men ingen säger det rätt ut, menar Sven Alriksson.

Ganska snart lämnar Nybrosektionen ämnet.

BYGGNADSARBETAREN BESÖKER Nybro veckan före första maj. Självklart ska sektionen vara representerad i Nybros första-maj-tåg. Sven Alriksson har opererat båda höftlederna och kan omöjligt bära

fanan i år. Roland Nyrén har problem med axlarna. Gösta Brantings rygg är inte vad den brukar vara och de andra har helt enkelt inte tid. Det verkar som att sektionens fana får stå kvar hemma hos Sven Alriksson den här första maj.

– Huvudsaken är ju att vi är med och går i alla fall, säger han.

En liten obekväm tystnad infinner sig.

Det är inte bara Nybrosektionen som har problem med uppslutningen. I Byggnads senaste organisationsutredning kan man läsa att ”Varje organisationsutredning i modern tid har behandlat frågan om sektionsverksamheten. Vid varje tillfälle har man ▶

Gösta Branting och Tomas Sjögren undrar var de unga håller hus. "Ideellt arbete, det finns liksom inte på vykort längre", säger Tomas Sjögren.

► kommit fram till (...) att vi inte lyckats att engagera tillräckligt många medlemmar."

PROBLEMET KÄNNES IGEN i hela det svenska föreningslivet. Enligt en medborgarundersökning, gjord vid Statsvetenskapliga institutionen på Stockholms universitet, så tycker inte svenskarna att det är särskilt viktigt att engagera sig i föreningar. Enligt Michele Micheletti, en av forskarna bakom undersökningen, beror det bland annat på att föreningarna har svårt att hänga med i den digitala tidsåldern. Samhället har också blivit mer individualiserat.

– Men vi får inte glömma att "föreningens död" varit på tapeten nästan hela 1900-talet, säger hon.

I Nybro förklaras mötet avslutat. Muffins och mackor ställs fram på borden. Det pratas om det ideella engagemanget. Varför det är så svårt att få folk till mötena?

– Alla "råkar" alltid ha tvättstugan just när det är möte, säger Tomas Sjögren.

– Förr var det ju så att när man kom ny till en arbetsplats frågade de andra om man var med eller inte.

Var man inte det kunde man vända i dörren, berättar Gösta Branting.

De andra fyller i med egna erfarenheter om det hårda trycket på fackligt engagemang när de började jobba. Alla är överens om att de unga i dag väntar sig att någon annan ska fixa allt åt dem.

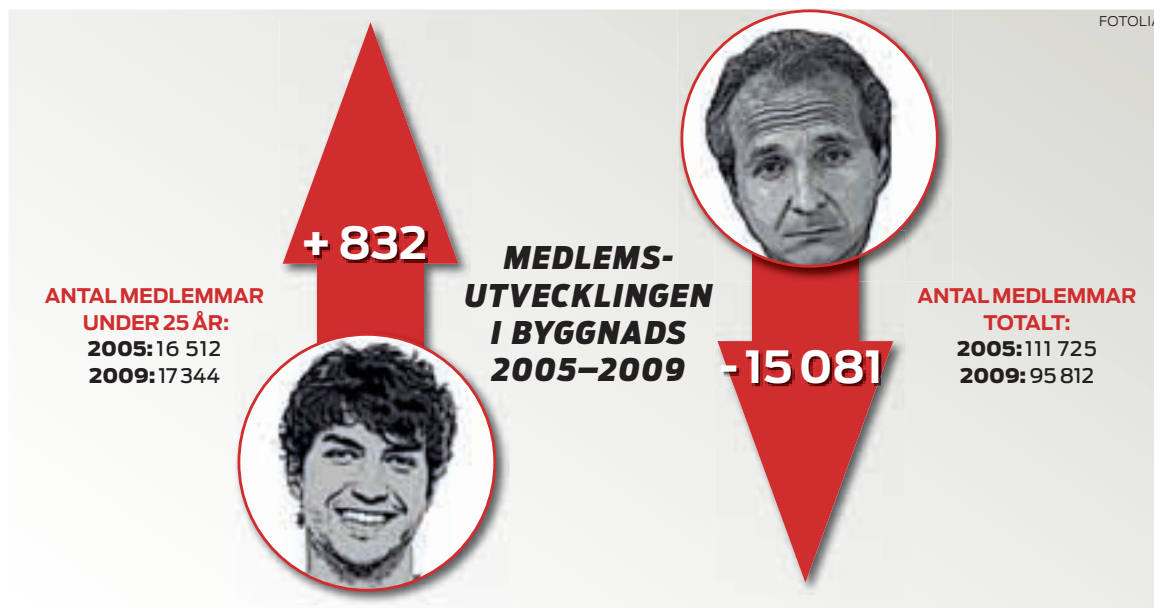
– Ideellt arbete, det finns liksom inte på vykort längre, säger Tomas Sjögren.

Sven Alriksson packar ihop skräp och kaffetermosar och läser lokalen. Han är nöjd med kvällens möte. Det var intressant information och bra diskussioner tycker han. När vi lämnar Folkets Hus har det mörknat utanför. Tjocka moln täcker den förut så blå himmelen. Till sist får han frågan om han verkligen tror att någon bryr sig om sektionerna försvinner. Svaret kommer snabbt.

– Ja. Vi som är här bryr oss ju så klart. Och de som inte hörs i större sammanhang. För dem är det här viktigt.

Sen funderar han en stund till.

– Och jag tror nog att medlemmarna bryr sig när det här inte finns längre. ♦

Här avslöjas myten om ungdomarna

Flera motioner inför de senaste kongresserna har handlat om att Byggnads måste väcka ungdomarnas intresse. Men faktum är att ungdomsrekryteringen är det som går bäst. Det är medlemmarna över 25 som sviker förbundet.

”Att ungdomarna är vår framtid är vi alla överens om. Men vad gör vi? Vi måste börja hitta dessa som inte går med i Byggnads, få dessa ungdomar engagerade i organisationen.” Så skriver Byggnads Södra Skåne i en motion om att prioritera ungdomsverksamheten under nästa kongressperiod.

Förbundsstyrelsen svarar att de ”delar motionärernas uppfattning med att det är ett problem att vi har tappat medlemmar framför allt i den yngre målgruppen”. Frågan är vad de menar med det. Tittar man på statistiken verkar inte ungdomsrekryteringen vara ett så stort problem.

Mellan december 2005 och december 2009 tappade Byggnads över 15 000 medlemmar. Den enda grupp som blivit allt fler under hela 2000-talet är ungdomar under 25 år.

Jan Asker är värvare i Värmland. Han berättar att mellan 90 och 95 procent av de ungdomar han träffar ute på gymnasier ser det som en självklarhet att gå med i Byggnads.

– De är engagerade och de har koll. De förstår varför man ska vara med, säger han.

De som försvinner är snarare mellan 35 och 45 år,

etablerade på arbetsmarknaden och har det ganska bra ställt.

– Jag brukar få höra att de inte behöver vara med, eftersom de har bättre betalt än vad kollektivavtalet säger, berättar Jan Asker. Sen är det många som inte förstår vad pengarna går till. Att en del är a-kassa till exempel. Det måste bli tydligare på räkningen. 850 kronor till facket känns ju väldigt mycket.

ENLIGT LEIF HOLMGREN SOM ansvarar för rekryteringsprojektet på Byggettan lämnar de flesta förbundet för att de på något sätt misskött eller missförstått betalningarna. De flesta som hoppat av är födda 1975 eller senare. Snarare än att aktivt välja att gå ur förbundet ramlar de ur utan att tänka så mycket på det.

– Ringer man dom som är på väg att straffa ut sig, så går det för det mesta att övertala dem att stanna kvar i förbundet. De behöver oftast lite hjälp med att förstå vad det är som gått fel med betalningen, hur de ska göra och vad de faktiskt får ut av att vara med i Byggnads.

Uppsökandeverksamheten och arbetet med att stoppa medlemmar på väg ut i dörren tror Leif Holmgren är mycket viktigare än vad förbundsstyrelsen förstår. Det är här man verkligen skulle behöva satsa ännu mer, menar han.

– Ungdomsrekryteringen, den rullar ju på av sig själv. Det kniviga är ju att få dem att stanna kvar när de blivit lite äldre och börjat tjäna pengar.

EMMA ENESTRÖM

HALLÅ DÄR!

SARA JONSSON, 21

Glasmästare från Östersund som är en av förbundets yngsta sektionsordföranden.

Är det svårt att få unga att engagera sig?

– Nej, ungdomarna är ju de som engagerar sig mest. Vi åker på utbildningar och går i tåget första maj. Unga vill göra saker som syns. Här i Östersund har vi arrangerat bodbyggartävlingar mitt i stan. Sånt får mycket uppmärksamhet.

Varför tror förbundet att det är svårt att engagera unga då?

– Man kanske bara tar för givet att vi inte har råd. För lärlingar till exempel är ju förbundsavgiften ganska mycket pengar.

Finns det fler förklaringar?

– Kanske att de unga engagerar sig på nya sätt. Det är ju inte så många som går på sektionsmöten till exempel. Där är det mest pensionärer. Man hör liksom löständerna skallra (skratt).

Vad gör man i stället då?

– Vi är nog mer digitala än den äldre generationen. Kommunikerar via nätet. Nu har vi ju en grupp på facebook. Där är många unga med.

EMMA ENESTRÖM

NÄSTA SIDA
Byggnads ekonomi blöder

Minusresultat sätter press

Byggnads har en för stor kostym. Den fackliga verksamheten gick back med nära 63 miljoner kronor under 2009. Årsredovisningen lyfts av att förbundets investeringar har gått bra och gett en vinst på 151 miljoner.

Den ekonomiska situationen i Byggnads lägger en skugga över kongressförberedelserna. Medlemsavgifterna som ska täcka bland annat löner och avdelningsbidrag räcker långt ifrån till. Under 2009 har Byggnads verksamhet gått back med nära 63 miljoner kronor. Främsta orsaken är medlemstappet.

– Byggnads lever fortfarande i en för stor kostym, säger ekonomichefen Niklas Rengen.

Han menar att förbundet nog får se över sina utgifter. Besparingar kan bli aktuella, men just nu finns ingen konkret plan. Niklas Rengen är heller inte särskilt orolig över förbundets ekonomiska framtid. Han säger att man kommer att vara i balans om tre, fyra år, bara man behåller de medlemmar som är med i dag.

– Det finns inte i vår mentala värld att tappet ska fortsätta, säger han.

DET SOM SKA FÅ MEDLEMMARNA att sluta hoppa av är sänkt a-kassa. Det i sin tur ska ordnas av den nya Socialdemokratiska regeringen. Någon plan b, om regeringsskiftet uteblir, eller om den nya regeringen inte sänker a-kassenivåerna finns inte. Niklas Rengen erkänner att det skulle försätta förbundet i en knepig

**-63
milj
kr**

situation. Men det är inte en situation man tänker förbereda sig på.

Trots minusresultatet för Byggnads verksamhet är förbundet fortfarande starkt ekonomiskt med ett kapital på drygt 2,3 miljarder kronor. Under 2009 har avkastningen på de investeringar man gjort gett en vinst på 151 miljoner kronor. Det kan jämföras med 2008, då motsvarande vinst var 45 miljoner. Huvudsakligen kan vinsten förklaras med att aktiemarknaden under det senaste året har återhämtat sig efter krisen.

Att använda delar av kapitalet eller avkastningen till att göra något drastiskt åt medlemmarnas flykt, som till exempel att sänka avgiften kraftigt eller investera ytterligare i rekrytering, är inte aktuellt. Byggnads håller hårt i pengarna.

Enligt Niklas Rengen är det farligt att börja karva av sitt kapital. Han menar att det snabbt skulle försvaga förbundet och göra Byggnads beroende av bidrag utifrån. Avkastningen av kapitalet hamnar till stor del i de fonder som ska betala medlemmarnas ersättning vid konflikter.

– Därför är kapitalet våra muskler. Det vi har att visa arbetsgivarna när vi försvarar medlemmarnas rättigheter, säger Niklas Rengen.

På frågan vad som är syftet med att ha stora muskler om man inte har några medlemmar att försvara har han inget svar. I stället upprepar han att det inte finns i hans mentala värld att medlemmarna ska bli färre än i dag.

EMMA ENESTRÖM

Välj rätt!

Folksam-LO Pension är fondväljarnas favorit. Gör ditt val du också.

Då får du dina pengar placerade i en generationsfond som anpassas efter din ålder, samtidigt som avgiften blir lägre.

Passa också på att samla pensionspengar du har i andra bolag hos oss.

Du får ett enkelt sparande och behöver inte själv vara aktiv och sköta placeringarna.

Ring vår kundtjänst på 020 - 414 414 så hjälper vi dig.

www.folo.nu | 020-414 414

80 procent av fondväljarna valde Folksam-LO Pension. Detta i omvalet 2009 när privatanställda arbetare fick välja förvaltare av sin avtalspension.

Starka så in i Norden.

BIG-GRUPPEN är nordens ledande fristående bygg- och industriedja och är leverantör av verktyg, maskiner, skydd och förnödenheter till proffsmarknaden.

Vi finns representerade från Finnmark i norra Norge till Skåne i södra Sverige.

Vår styrka är lokalt engagemang och hög kompetens i kombination med BIG-gruppens stordriftfördelar med starka leverantörsavtal, koncept, IT-lösningar, logistik och import.

Vi erbjuder såväl lokala företag som riks- och nordiska kunder branschens största urval av kvalitetsprodukter och olika tjänster.

Think BIG. Hos oss hittar du Paslodes innovativa lösningar för träinfästning.

B I G

GRUPPEN

Sverige

Eskilstuna IP Industripartner **Gislaved** Emil P **Gävle** Uppsala Maskin & Verktyg **Göteborg/Hisings Backa** Prevex **Göteborg/Sisjön** Prevex **Götene** Movab **Halmstad** IMAB **Helsingborg** IMAB **Kalmar** Lundgrens Järn **Karlshamn** Hjelmerbergs Järn **Ljungby** Sohlbergs **Malmö** Prevex **Skene** Skene Järn **Skövde** Bygg & Industripartner **Skaraborg** AB **Stockholm/Bromma** Flinks Järn **Stockholm/Globen** Flinks Järn **Stockholm/Hornsberg** Flinks Järn **Stockholm/Solna** Lundqvist Maskin & Verktyg **Stockholm/Sätra** Flinks Järn **Stockholm/Vällingby** Toolcom **Uppsala** Uppsala Maskin & Verktyg **Vimmerby** Albins **Växjö** Stål & Verktyg **Örebro** Skydd & Verktyg i Örebro

Norge

Albert E Olsen - Tromsø Maskinforretning - Quale - Tingstad - Industrisenteret - Kyvik Industrivarehuset

www.big-gruppen.com

Så tyglar du VÄDERGUDARNA

Radar och satelliter håller koll för att ge bästa möjliga väderförutsättningar under byggtiden. Spindel i nätet är SMHI. Nu under sommaren kommer de första samtalen från byggena redan klockan fyra på morgonen.

TEXT: CENNETH NIKLASSON **FOTOMONTAGE:** PETER ÖNNESTAM

Vädret är viktigt för byggnadsarbetarna och vid vissa arbetsuppgifter är det helt avgörande för hur arbetet ska läggas upp. Ska det gjutas på morgonen eller efter lunch? Blir det för blåsigt eller går det att montera storformarna? Och vissa dagar får det helt enkelt inte regna.

Vädret går inte att råda över, men för att ändå få en viss kontroll utnyttjar många byggbolag SMHI. Från maj till oktober får deras väderleksservice som riktar sig mot byggbranschen

cirka 1 000 samtal per månad. Ringandet börjar ett par timmar innan byggjobbarna går ut för att göra sitt dagsverke. Det är arbetsledarna som vill veta hur de ska planera dagen tillsammans med lagbasen. De vanligaste frågorna handlar om hur stor risken är för regnskurar och hur hårda vindarna kommer att bli.

– Vi har färdiga prognoser för varje kommuncentra, men gör även prognoser för specifika byggarbetsplatser, säger Claes Kempe på SMHI.

”Det är betydligt svårare sommartid med skurar som bildas lite överallt.”

CLAES KEMPE, SMHI

För att kunna ge snabba och så exakta prognoser som möjligt använder SMHI satelliter och radar. Data från satelliter ger bland annat information om molnslag, molnhöjd och fuktighet. För att se hur nederbörd rör sig över landet har de hjälp av radarstationer som ger snabb information om läget.

– Nederbördsradarn ger en viss hjälp och visar hur situationen ser ut i just den sekunden. Är det ett större nederbördsområde så går det rätt bra att följa utvecklingen och själv räkna ut när det kommer att börja och sluta regna. Det är betydligt svårare sommartid med skurar som bildas lite överallt. Då krävs det bättre information och erfarna meteorologer för att kunna förutse väderutvecklingen, säger Claes Kempe.

I illustrationen intill kan du följa hur byggbranschen tar hjälp av prognosmakarna i Norrköping. ●

SÅ HJÄLPER SMHI TILL PÅ BYGGET

VID PROJEKTERINGEN ...

Det första steget i en byggprocess är att besluta var exempelvis ett hus eller en väg ska byggas rent geografiskt. Då är det viktigt att granska hur den tänkta byggplatsen kan påverkas av väder och vind.

ÖVERSVÄMNINGAR

Vad händer vid snösmältning och stora regnmängder? Finns det några vattendrag i närheten som kan svämma över och hur är det med sjöar? Ligger bygget nära havet måste man ta hänsyn till framtida höjda vattennivåer med tanke på eventuella klimatförändringar.

VINDAR

Hur ofta och hur mycket brukar det blåsa på den aktuella platsen? En information som är extra viktigt i samband med broar och högre byggnader.

EXTREMVÄDER

SMHI gör beräkningar på olika framtida extremer när det gäller de flesta vädersituationer. Allt detta bygger på statistik om hur det sett ut rent historiskt. SMHI brukar då plocka

fram de värsta scenarier som kan bli aktuella under en period på 10, 50 respektive 100 år. De ritar kartor och redovisar de problem som kan uppstå – sedan är det upp till myndigheterna att ta till sig informationen och fatta beslut om det är lämpligt att bygga på den tänkta platsen.

NÄR BYGGPLATSEN ÄR BESTÄMD ...

När byggnaden fått en angiven plats och vägen sin sträckning går byggandet in i ett nytt skede. Nu handlar det om hur bebyggelsen ska utformas och hur byggnaderna placeras vettigast inom det aktuella området.

SOLEN

Om det till exempel handlar om ett bostadsområde hjälper SMHI till med att räkna på hur husen ska placeras för att

lagom mycket solljus ska sippra in i lägenheterna.

– Vi lever i en tid då det ska byggas så energiekonomiskt som möjligt. Därför kan det vara lämpligt att lägga husen så att en större mängd värme från solen når in i husen. Och om det ska byggas solpaneler är det viktigt att solljuset blir optimalt, säger Claes Kempe på SMHI.

VINDAR

Det är viktigt med en så kallad god vindmiljö i ett bostadsområde och för

att nå dit är det bra att veta hur bebyggelsen påverkar vindklimatet vid uteplatser, gångstråk, lekplatser med mera. Om projektet omfattar en högre byggnad eller om det är en mast som ska monteras gör SMHI beräkningar på hur vinden påverkar byggnadens konstruktion.

SNÖ

En faktor som är aktuell efter årets vinter är snölast. Hur stark måste konstruktionen vara för att klara de snömängder som kan bli aktuella i området?

NÄR BYGGET ÄR IGÅNG ...

På SMHI:s byggväderjour görs lokala prognoser som täcker vilken plats som helst i landet. Därför går det att få prognoser för varje bygge. Det är främst under sommaren som SMHI levererar specialbeställda prognoser för byggarbetsplatser. När det gäller bostadshus är det framför allt i början av byggprocessen, innan taket är på, som prognoserna behövs. När det handlar om anläggningsjobb som broar och vägar är det ofta aktuellt med prognoser under hela byggtiden.

REGNSKURAR

Den enskilda vädertyp som ställer till mest bekymmer ute på byggarbetsplatserna är regnskurar. Under sommaren är skurarna väldigt lynniga; antingen blir det inget regn eller så öser det ner i tio minuter, speciellt i samband

med åska. Var skurarna kommer att dyka upp är mycket svårt att sia om, även för SMHI. Två typer av regnkänsliga jobb är gjutningar och asfaltsläggning. I båda fallen kan nederbörden få katastrofala följder och en riktig prognos från SMHI kan därför spara stora belopp.

– Det är inte så roligt att stå med flera lass asfalt som inte går att använda, säger Claes Kempe.

VINDAR

Hårda vindar ställer till problem året om för byggbranschen. De flesta byggen klarar vindar på en bit över femton sekundmeter i det vanliga arbetet. Men det finns känsliga lyft – inte minst i sam-

band med brobyggen. I vissa fall får det inte blåsa mer än ett par sekundmeter för att vissa lyft ska gå att genomföra. I dessa fall kopplas ofta SMHI in som får ge en prognos för vindförhållandena under dagen.

STORA NEDERBÖRDSMÄNGDER

Om nederbörden faller som regn eller snö spelar egentligen ingen roll – många byggen drabbas. Speciellt de som ligger i en tidig fas där grundarbeten pågår. Vid dagsregn kan det vara läge att omprioritera på bygget genom att gå in och jobba om den möjligheten finns.

Nu slipper du mätstocken

Med en ny monteringsmall går det snabbt att sätta handtag och knoppar. Ingen mätning behöver göras.

Borrmallen har utvecklats av Jan Karlsson och Anders Gradin från Härnösand. Den används vid montering av knoppar och handtag på köksluckor, lådor och garderober.

Mallen placeras vid köksluckans underkant varefter skruvhålen markeras och borras. Montering av beslagen går snabbt eftersom man inte behöver mäta ut varje hål med tumstock.

I sitt grundutförande har mallen två hål för handtag och ett för knoppar.

– Så gott som alla handtag har i dag ett standardmått cc-mått mellan skruvhålen, som börjar från noll på knoppar och därefter ökar med 32 millimeter för alla handtag (32, 64, 96, 128, osv.), förklarar snickaren Jan Karlsson,

På luckor monteras de cirka 30 mm från kanten. Jan Karlsson och Anders Gradin har valt 32 mm som standardmått även här.

MALLEN ÄR UTRUSTAD med ett ruttmönster för att lättare kunna göra egna hål utöver de som finns på mallen när den levereras.

Idén fick de för 4,5 år sedan när Anders Gradin drev ett byggföretag i Härnösand, där Jan Karlsson arbetade som snickare. Anders Gradin höll på att montera handtag i ett kök och använde då en bit masonit som mall för ett 96 millimeters handtag. Mallen hade han använt i 17 år utan att någon hade uppmärksammat den.

Men när hans uppdragsgivare fick se den och undrade varför han inte vidareutvecklade den tog det fart.

De gjorde en förbättrad mall av

KENNETH PETTERSON

Med hjälp av mallen markerar Jan Karlsson snabbt ut var hålen för kökshandtagen ska sitta.

plast och kontaktade Almi Företagspartner för att få hjälp att utveckla sin idé.

EFTER ETT SNABBT möte med Almis innovationsexperten fick de 50 000 kronor i bidrag till design, patentansökan och andra utvecklingskostnader.

Men pengarna betalas inte ut på direkten. De stannar på ett konto hos Länsstyrelsen och betalas ut först när innovatörerna kan visa kvitton på utlägg. Därför gäller det att själv kunna ligga ute med pengarna,

Anders Gradin och Jan Karlsson har nu startat ett bolag, Mallboss

international AB. De har fler monteringsmallar på gång. En mall som används vid montering av bland annat gardinstänger och hörnhyllor kommer snart ut på marknaden.

KENNETH PETTERSON

PETTERSONS PRYLAR

Tipsa mig!

08-728 49 70

k.p@byggnadsarbetaren.se

Grejer&grepp på nätet:

www.byggnadsarbetaren.se

HÄR ÄR KNIVARNA MED TRUBBIGA SPETSAR

Verktögsleverantören Hultafors lanserar nu en kniv med trubbig spets som minskar risken för stickskadorna. Svår att sticka fast i en plank men desto säkrare i handen och duger bra att tälja med. De finns i två utföranden; blå i rostfritt stål och gul tillverkad av kolstål. Den rostfria, blå, säkerhetskniven är utvecklad för gruvbolaget LKAB. Den är avsedd att användas vid hantering av sprängämnen där kolstål inte får användas av säkerhetsskäl.

BYGGNADS ARBETAREN TIPSAR

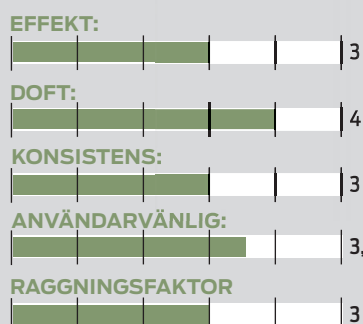
Går du i investeringstankar? Här listar vi produkter som fått toppresultat i Byggnadsarbetarens tester. I nästa nummer testar vi sommarens glassnyheter.

DEODORANT Publicerad i Byggnadsarbetaren nr 9, 2009.

CHANEL ("ALLURE" HOMME SPORT)

Pris (inkl. moms) 305 kr

TOTALBETYG: 4

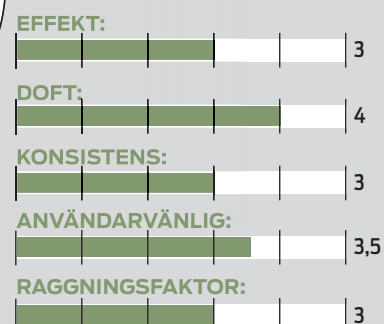
SÅ TYCKTE TESTPANELEN:

En av testdeltagarna hade problem med att tonårssönerna hela tiden stal denna deodorant. En annan tyckte att den framför allt passar i lite finare sällskap, vad nu det är för något.

ACO ("MAN" ROLL-ON)

Pris (inkl. moms) 41:50 kr

TOTALBETYG: 3

SÅ TYCKTE TESTPANELEN:

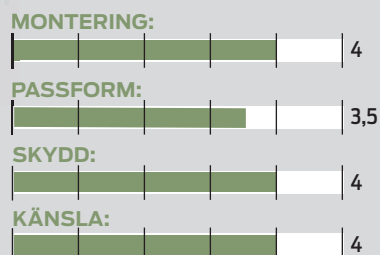
Fick trots sitt betydligt lägre pris nästan lika fina omdömen som sin dyra konkurrent till vänster. En helt okej vardagsdeo, som en av testdeltagarna uttryckte det.

KNÄSKYDD Publicerad i Byggnadsarbetaren nr 7, 2009.

BLÅKLÄDER (HEAVY WEIGHT)

Pris (inkl. moms) 255 kr

TOTALBETYG: 4

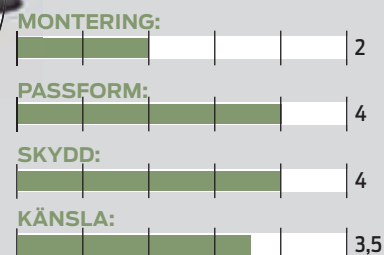
SÅ TYCKTE TESTPANELEN:

De är slitstarka, lätta att sätta i byxorna och sitter bra på knäna. Frågan är om man kan begära så mycket mer när det gäller ett par knäskydd.

SNICKERS (FÖR GOLVLÄGGARE)

Pris (inkl. moms) 296 kr

TOTALBETYG: 3

SÅ TYCKTE TESTPANELEN:

Lika behagligt som att ha knäna i två fåtöljer. Finare omdöme går nog inte att få, om man är ett par knäskydd. Testpanelen tyckte också att de skyddade bra.

KENNETHS FAVORITTRÄFFAR

LELLETRÄFFEN

GOTLAND, 14–20 JUNI

■ Träff på Kneippbyns semesteranläggning, cirka 1700 deltagare. Familjär stämning, väldigt relaxat i gotländsk miljö. Lätt att åka in till Visby och strosa, om man inte är med i lekarna på träffen. Gotland ring är en motorbana några mil ifrån, där vi på träffen brukar få en chans att köra och rasta av oss.”

● www.kneippbyn.se/sv/evene-mang/lelleveckan

MINNESLUCKAN

LAHOLM, 8–11 JULI

Trevlig stämning trots att det nästan alltid regnar. Mycket avslappnat. Man ligger mest i gräset, man tar en öl och pratar. Arrangören Vurpans vänner är mycket bra värdar.”

● www.vurpans.se

OCH HÄR ÄR NÅGRA FLER POPULÄRA TRÄFFAR I SOMMAR ...

MASTRÄFFEN

BORLÄNGE, 24–27 JUNI

■ En klassiker för dem som vill fira midsommar på en mc-träff. Ett par hundra deltagare, hur många beror mycket på vädret.

● www.mck.se

MC-DAGARNA MED HOJ ROCK VÄSTERVIK, 29 JULI–1 AUGUSTI

■ Ett event med konserter på Gränsö slott, utställning, med mera. Kortege genom Västervik. Cirka 14 000 besökare på eventet. Den enskilt största mc-träffen i landet med cirka 5 000 deltagare.

● www.mcdagarna.se

DELTATRÄFFEN

TIMRÅ, 30 JULI–1 AUGUSTI

■ Norrlands största MC-träff, arrangerad av klubben Bushmen Riders. Träffen har cirka 1 000 besökare.

● www.bushmenriders.se

MÄLAREN RUNT, 21 AUGUSTI

■ Det största MC-jippet i landet med 20 000–25 000 besökare vid bra väder. De flesta kör bara runt Mälaren. Men en del av dem stannar också hos föreningen Strul MC på deras träff. Där brukar vara cirka 2 000 besökare och bra musik.

● www.strulmcc.se

Okej, nu drar vi!

Nu laddar mc-folket för sommarens motorcykelträffar. Målet är att träffa trevligt folk, se på snygga hojar och åka mycket motorcykel. Samtalsämnen växlar mellan ljuddämpare och livets mening.

TEXT: MARGITE FRANSSON FOTO: ANDERS ANDERSSON

– **DET ÄR ALLTID LITE SPECIELLT** att packa hojen och dra iväg på träff, säger Kenneth Lysell, 33 år. Han är takläggare, har kört motorcykel sedan 1997 och har hunnit med ett 30-tal motorcykelträffar.

Den som ska packa kan inte drömma om en stor resegarderob.

– Det är trångt. Allt man får plats med är ett par shorts, sandaler, en tjocktröja och en gammal handduk. Det är så trångt att man får välja om man ska packa ett par strumpor eller en öl, säger Kenneth Lysell.

Han har två favoriter bland träffarna. "Lelleträffen" på Gotland och "Minnesluckan" i Laholm. Till den senare, som anordnas av Vurpans Vänner, ska han åka i sommar.

– Det är en ganska liten träff med cirka 300 deltagare, men den är väldigt bra. Ofta är de mindre träffarna trevligare, de större blir mer anonyma.

STÄMNINGEN OCH ATT DET är bra folk att knyta kontakter med, är något av det som avgör vart Kenneth Lysell åker, från hemmet i Slättåkra, utanför Halmstad. Och så avståndet.

– Jag brukar åka till träffar som ligger cirka 30 mil bort. Det får inte ligga för nära, man vill ju köra också.

Det finns cirka 260 000 motorcykelägare i landet. För en del av dem är planeringen för träffarna i full

gång. Något av en bibel är SMC-Boken som ges ut av den rikstäckande organisationen Sveriges Motorcyclister. Boken innehåller hundratals träffar i hela landet. Den som är riktigt passionerad kan åka på mc-träffar i stort sett alla helger från vår till höst.

Träffarna varierar i storlek, från tusentals besökare och neråt. En del har flådiga artistframträdanden, vissa har korteger och visar upp sig.

– Ofta är det olika utflykter, tävlingar med mera. Man är med i den mån man vill. Men för de flesta är det viktigast att träffas och festa en del, säger Kenneth.

SJÄLV BRUKAR HAN GÅ EN sväng och kolla in de andras motorcyklar och då är det lätt att slå sig i slang med folk. Att prata om motorcyklar är en inkörsport till att prata om allt.

– Vi diskuterar allt från ljuddämpare till livets mening. Här träffar man vänner för livet, säger han.

Och så gillar han den speciella gemenskap som uppstår motorcykelåkare emellan.

Här upphör vanliga sociala gränser och alla blir passionerade mc-åkare.

– Jag satt och pratade med två killar, en truckförare och en kärnforskare från Cern, världens största partikelfysiklaboratorium. Vi var på exakt samma nivå. Kommer jag ihåg rätt var det något avgasrör vi diskuterade. ●

"Vi diskuterar allt från ljuddämpare till livets mening."

KENNETH LYSELL

Peter Bertilsson i förarsätet, en ovan position för dragracingmekanikern.

Peter älskar jakten på hundradelarna

Vad är din roll som mekaniker i ett dragracingteam?

– Efter varje repa går vi igenom motorn. Kollar över ventilspele och cylinderläckage, ibland får man kolla lager och så i motorn. Vi har även koll på växellådan så att det inte händer något där. Det gäller att justera in bilen till banans beskaffenhet. Att lägga på så mycket effekt som möjligt och ändå få banan att hålla emot.

Vad är det som är så tillfredsställande med det?

– Det är ju spänning. Man jagar hundradelar. Ofta är vi tre, fyra team inom 2 hundradelar som kvalar in. Ofta är det 35 team till 16 kvalplatser.

Hur mycket kommer an på mekanikern och hur mycket kommer an på

föraren när det gäller dragracing?

– Funkar det inte för den ene så funkar det inte för den andre. Det gäller både förare och mekaniker, att det är samspel.

När känner man sig riktigt nöjd som mekaniker?

– Det är när vi kvalar in som kvalletta. För två säsonger sedan var vi kvalletta i alla tävlingar vi ställde upp i.

JOHAN SJÖHOLM

DANIEL RYDSTRÖM

SAGT & HÖRT

”Det är inte så att The Obsidian conspiracy är en besvikelse. Inte i närheten. Snarare är det så att den lider av att ha så stora förväntningar att leva upp till.”

MUSIKSAJTEN EXTREMAL.COM

! Sugén på Vansbro-simmet den 11 juli? 3 000 meters simning och en av deltävlingarna i Klassikern. I så fall är det hög tid att anmäla sig. Efter den 31 maj blir det dyrare och dyrare.

”Morberg grillar” innehåller mycket macho-matlagning med helstekta grisar och hemlagade korvar men även goda klassiker som steak minute med bea och pompa och många läckra fiskrätter.

INGRID ERIKSSON, SVD

BÖCKER

Stora Friggeboken

ROGER NYSTRÖM

FAKTA Bastu, gäststuga eller snickarbod. Drygt 30 år har gått sedan bostadsministern Birgit Friggebo gav oss friggeboden. Friggeboden blev symbolen för 10 (numera 15) kvadratmeter frihet. Det räcker med att vara överens med grannen om den byggs närmare än 4,5 meter från tomtgränsen.

Den här boken ger dig allt du behöver veta. Här finns många fina exempel på hur en friggebod kan byggas och inredas, och dessutom lite lättsmält byggt teori.

KP

MUSIK

The Obsidian Conspiracy

NEVERMORE

HEAVY METAL Det är fem år sedan Nevermore släppte sin senaste platta och förväntningarna är höga. Det börjar lovande med den lätt Rammsteindoftande ”The Termination Proclamation” och fortsätter i liknande stil på de två följande spåren. Därefter trappas tempot ner en smula, för att sorgligt nog aldrig riktigt återkomma (det avslutande titelspåret undantaget). Man får lite samma känsla som så många gånger förr med band som återsamlas i studion efter en megamastodontturné: Medlemmarna verkar vara så tagna av hur stort deras livsprojekt blivit, att den ursprungliga musikaliska idén går förlorad i det storsvulna och symfoniska.

JS

FREDAGSKÄK

MED PER MORBERG

Kalventrecôte med blue cheese-sås

INGREDIENSER:

■ 4 skivor kalventrecôte á 150–200 g. ■ Olivolja till pensling
■ Salt ■ Grönpeppar stött i mortel eller mald i kvarn ■ Gräslök till garnering
Såsen: ■ 50 g roquefortost eller ädelost ■ 2 dl crème fraîche gourmet (ev 2 msk vispgrädd)

GÖR SÅ HÄR:

1 Pensla köttet med lite olivolja och krydda med salt och grönpeppar
2 Grilla köttskivorna tills de är gyllenbruna på båda sidor och köttsaften börjar komma ut. Det tar sammanlagt 4–6 minuter. Vänd dem bara en gång.

3 Servera med blue cheese-sås och grillad rödlök eller vitlök. Garnera med gräslök.

Såsen:

4 Mosa osten i en bunke. Blanda ner crème fraîche och rör om. Späd med grädd om du vill du att såsen ska ha en lösare konsistens.

PER MORBERG, skådis, har gjort sig känd som temperamentsfull tv-kock i ”Vad blir det för mat”. Nu är han aktuell med boken ”Morberg grillar”. Det här receptet är hämtat från den.

INBLICK information från ditt fackförbund

NR 7 REDAKTÖR: HUMLA EINARSDÓTTIR ADRESS: BYGGNADS, 106 32 STOCKHOLM
E-POST HUMLA.EINARSDOTTIR@BYGGNADS.SE TEL: 08-728 48 34 WWW.BYGGNADS.SE

Fotboll och politik hör ihop

Fotboll är en av världens största folksporter som förenar och engagerar människor över hela världen. Vi bryr oss och läser spaltmetrar om de stora internationella fotbollshjältarna. Men hur ser villkoren ut för de människor som lever utanför planen?

Byggnads, Palmecentret, Socialdemokraterna i riksdagen, Reportrar utan gränser och S-Kvinnor höll ett seminarium om Fotbolls-VM, Sydafrika och mänskliga rättigheter i riksdagshuset i Stockholm den 10 maj. Seminariet leddes av Eric Sundström, fotbollsnörd och chefredaktör för Aktuellt i Politiken.

– Jag hoppas att vi kan sätta ljus på de villkor som råder också för dem som är utanför plan. Män utövar ett stort våld och förtryck mot kvinnor, bland annat i form av sexköp i samband med stora idrotts-evenemang. Sexhandeln där är enormt mycket större i Sydafrika än i andra länder, inledde Jens Orback, generalsekreterare för Palmecentret.

– Det ska vara svårt att höra att de ska rekrytera tusentals prostituerade från Johannes-

burg. Var och en måste förhålla sig till det, menade Jens Orback.

De stora evenemangen är gyllene tillfällen att lyfta fram kränkningar av mänskliga rättigheter. Jesper Bengtsson, Reportrar utan gränser och Thomas Bodström, s-ledamot förklarade båda att de anser att idrott och politik hör ihop. Så snart den ena parten utnyttjar evenemanget till sin fördel är det så. Under OS i Peking 2008 tog arrangörerna vara på tillfället att marknadsföra Kina.

Krav på bojkott

Ett effektivt sätt är att kräva bojkott, trots att det egentligen är orimligt. Just för att väcka debatt och sätta ljus på frågan, menade både Bengtsson och Bodström som poängterade att också enskilda spelare har ett ansvar.

Bodström skulle önska att svensk polis kunde vara på plats i Sydafrika och inom ramen för EU delta i arbetet mot prostitution och trafficking. Han uttryckte också förväntningar på att de svenska tränarna Lars Lagerbäck och Sven-Göran Eriksson ska ta aktiv ställning. De har fått var sin tröja som S-kvinnorna så framgångsrikt fått uppmärksamhet kring med texten Fotboll YES, Prostitution NO. Han hoppas de ska bära tröjan under VM spelen.

Enorma klyftor

Ann Linde, Socialdemokraternas internationella sekreterare, gav en historisk bakgrund till dagens situation i landet. Nelson Mandela lyckades överbygga motsättningarna mellan svarta och vita efter att apartheid-regimen fallit. Thabo Mbeki moderniserade den sydafrikanska ekonomin. Fast priset blev en enorm arbetslöshet och större klyftor mellan fattiga och rika, vilket Ann Linde menar är en grundläggande orsak till de hu-

Jens Orback, Ann-Christine Furustrand och Thomas Bodström med tröjan som de

vudsakliga konflikter som finns i dagens Sydafrika.

Nu återstår det största problemet; att få bukt med brottsligheten, vilket Zuma påstås ska ta tag i. Men han är inte något

hoppas att Nelson Mandela, Sven-Göran Eriksson och Lars Lagerbäck ska bära under Fotbolls-VM i Sydafrika.

FOTO: HUMLA EINARSDÓTTIR

fördöme när det gäller synen på kvinnor eftersom han bland annat själv ingått månggifte. Karin Linvall från Afrika-grupperna talade om missnöjet i Sydafrika med den snedvridna

resursfördelningen och med en runt 5,5 miljoner hivsmittad befolkning, en skyhögt brottslighet och 40 % arbetslöshet. Apropå frågan om bojkott eller inte berättade hon om några

vingårdsarbetare som bildat en fackförening.

– De vill inte ha bojkott av sydafrikanska varor utan önskar att ljuset sätts på de svåra villkor som arbetarna lever under, sa Karin Linvall.

Rent spel för alla lag

Christer Wälivaara från Byggnadsarbetareförbundet och Niklas Enström från Elektrikerförbundet pratade om den globala kampanjen ”Decent work, decent life” som syftar till att förbättra villkoren för arbetare som bygger tävlingsarenorna.

De sydafrikanska fackföreningarna har ställt upp konkreta mål och vill växa sig starka med draghjälp av fotbolls-VM. De vill ha en lön som det går att leva på, vidareutbildning, arbetsmiljöarbete och att kollektivavtal ska tecknas. 12 000 nya medlemmar har framgångsrikt värvats till byggnadsfacken det senaste året. Nästa steg i kampanjen är att fortsätta arbetet inför nästa fotbolls-EM i Polen och Ukraina 2012 och att redan nu sätta press på Fifa (Fédération Internationale de Football Association), Uefa (Union of European Football Associations) och de nationella fotbollsförbunden

Utbredd prostitution

Ann-Christin Furustrand berättade om hur hon som förbundssekreterare för S-kvinnor fick idén till tröjkampanjen ”Football Yes, prostitution No” inför fotbolls-VM i Tyskland. På några få dagar fick den stort genomslag både här hemma och internationellt. Flera försök gjordes för att få ledare inom fotbollsvärlden att aktivt stödja kampanjen, men förgäves. En förhoppning är i

alla fall att Nelson Mandela ska bära tröjan som S-kvinnorna skickat till honom, och att han ska uttala sig mot prostitutionen.

Marika Griehsel, journalist och mångårig SVT-korrespondent i Sydafrika, beskrev den utbredda prostitutionen, som många unga kvinnor tvingas in i på grund av fattigdom. 2011 ska det komma ett förslag till ny lag om prostitution, som är förbjuden i Sydafrika sedan 1950-talet. Ovissheten om hur förslaget kan komma att se ut är stor. Lobbyen för legalisering är stark och många prostituerade förespråkar avkriminalisering eftersom de anser sig stigmatiserade.

”Det ska vara svårt att höra att de ska rekrytera tusentals prostituerade från Johannesburg. Var och en måste förhålla sig till det.”

Fotboll, makt och media

Karl-Erik Norrman, diplomat och författare till boken ”Livets mening – en bok om fotbollens roll i världen”, hyllade fotbollen som en förenande kraft över gränser, då fotboll är ett internationellt språk som förstås av alla. Han talade om fotbollsklubbar som varumärken och om att idrottsarenorna numera kan spela en viktig roll i storpolitiken som plats för förhandlingar i samband med matcher. Han tog upp Internationella fotbollsförbundets (Fifa:s) ansvar. Fifa

Karin Linvall från Afrikagrupperna och Ann Linde, Socialdemokraternas internationella sekreterare.

➤ tjänar enorma summor pengar på fotbollen, men tar alldeles för lite ansvar. Det sitter fel personer i Fifas ledning, menade Norrman.

Machokultur inom fotboll
Anna Hellgren, redaktör för tidskriften Bang och ledarskribent på Dagens Arena hade en mycket kritisk syn på fotbollens möjligheter att förändra världen. Machokulturen frodas inom fotbollen med tydliga uttryck för kvinnoförakt och bögfobi. Fotbolls-VM i Sydafrika är ett "monsterarrangemang" där internationella företag

tjänar enorma summor som inte kommer de fattiga till del. Fotbollsklubbarna är vinstdrivande företag och tar inget socialt ansvar.

Hellgren pekade på slavhandeln med spelare. Ett exempel är Lionel Messi, en av världens bästa fotbollsspelare i dag. Han köptes av Barcelona från Argentina som 12-åring. På varje Messi går det tusentals barn, konstaterade hon. Så många barn exporteras varje år bara från Brasilien.

– Hyllade fotbollsstjärnor borde använda sin makt och säga ifrån, säger Anna Hellgren.

Läs om Byggnads kongress på hemsidan

Den 3-6 juni 2010 hålls Byggnads 15:e ordinarie kongress i Folkets Hus i Stockholm.

Gå in på www.byggnads.se och läs mer. Du kan också

ta del av motioner, utlåtanden, kongressrapporter med mera. Där hittar du även kongressens tider och vad man ska ta upp för frågor.

MÖTEN & SÅNT

SVENSKA BYGGNADSARBETAREFÖRBUNDET 117 61 STOCKHOLM
BESÖKSADRESS: LILJEHOLMSV. 28-32, STOCKHOLM TEL: 08-728 48 00

Avd 2, Byggnads Södra Skåne

Scheelegatan 27, Malmö
Tfn 040-669 78 00
Fax 040-97 46 30
sodraskane@byggnads.se

Sektion 1, 2 och 3 Malmö: möte tis den 8 juni. Korvgrillning från kl. 16.30. Plats: Scheelegatan 27. Kom och ställ frågor till vår gäst, s-riksdagsmannen, Leif Jakobsson.
Vellingesektionen samt Byggnads S-klubb: Möte tors den 27 maj kl. 17.45, Boulebanan i Vellinge. Spelstart kl. 18.00. Hela familjen är välkommen. Sektionen bjuder på grillad korv och fika.

Avd 11, Byggnads Mälardalen

Hemdalsvägen 1, Västerås
Tfn 021-17 87 00
Fax 021-41 04 13
malardalen@byggnads.se

Sirängnåssektionen: Sommarfest för medlemmar med anhöriga lör den 29 maj kl. 11.00, Skogshyddan, Långberget, Strängnäs. Anmälan senast den 24 maj till Byggnads Mälardalen, tel. 021-17 87 00. Välkommen.

Avd 23, Byggnads Norrbotten

Nygatan 3, Luleå
Tfn 0920-940 80
Fax 0920-948 79
norrbotten@byggnads.se

Bodensektionen: medlemsmöte tors den 27 maj kl. 18.00, Expeditionen Drottningg. 6, Boden.

Kalixsektionen: medlemsmöte mån den 31 maj kl. 18.00. Plats: ABF Kalix. Tema: Avtal och kongressen.

Haparandasektionen: medlemsmöte tors den 27 maj kl. 18.00. Plats: Folkets Hus. Tema: Avtalsinformation.

Avd 25, Byggnads Uppland

Portalgatan 32, Uppsala
Tfn 018-19 45 00
Fax 018-19 45 01
uppland@byggnads.se

Alunda/Östhammar-sektionen: medlemsmöte tors den 27 maj kl. 18.30, Folkets Hus i Österbybruk.

Avd 29, Bygg 29:an Värmland

Posthornsgatan 8, Karlstad
Tfn 054-87 58 00
Fax 054-83 47 42
bygg29an@byggnads.se

Arvikasektionen: medlemsmöte tors den 27 maj kl. 18.30, Parkhallen i Arvika.

Säfflesektionen: medlemsmöte tors den 3 juni kl. 18.30, Fackens Hus.

Sunnesektionen: medlemsmöte tors den 27 maj kl. 19.00, LO-lokalen.

Avd 30, Byggnads Dalarna

Wallingatan 15, Borlänge
Tfn 0243-678 75
Fax 0243-824 88
dalarna@byggnads.se

Gagnefsektionen: sektionensmöte tors den 27 maj kl. 19.00, Lindbergshallen, Djurås.

Sätersektionen: sektionensmöte tors den 27 maj kl. 18.30, LO-lokalen, Säter.

Vill du annonsera om möten eller andra aktiviteter?
Mejla: asa.kemkes@byggnads.se

Autogiro

Betalar du medlemsavgift via autogiro måste pengar finnas på ditt konto senast den 28 juni.

A-kassan

Ersättning från A-kassan betalas ut den 27 maj samt den 3, 10, 17 och den 24 juni.

SISTA ORDET

KONGRESS NÄRA MEDLEMMEN

NU ÄR DET DAGS FÖR Byggnads 15:e ordinarie kongress! Den 3-6 juni intas Folkets hus i Stockholm av kongressombud från hela landet för att diskutera och fatta beslut om viktiga framtidsfrågor för Byggnads.

Jag tycker att det är något extra fint och högtidligt med en kongress. När Byggnads högsta beslutande organ träffas vart fjärde år är stämningen hög och alla är fulla av energi att vara med i diskussionerna och lämna sitt bidrag till att få ett ännu bättre och starkare Byggnads.

TILL ÅRETS KONGRESS har det kommit in 289 motioner om flera områden som rör Byggnads verksamhet. Flest motioner handlar om våra förbundsstadgar. Det är ett område som rör de spelregler vi ska ha för vårt förbund och detta är självklart ett viktigt ämne. Under kongressen kommer ett förslag till nya stadgar att debatteras och jag övertygad om att vi kommer få en spännande och intressant diskussion.

Bland motionerna hittar vi också förslag om a-kassan, arbetsrätt, arbetsfrågor, lönepolitik, trygghetsfrågor mm. Det saknas inte ämnen för vår våra

“När Byggnads högsta beslutande organ träffas vart fjärde år är stämningen hög och alla är fulla av energi att vara med i diskussionerna och lämna sitt bidrag till att få ett ännu bättre och starkare Byggnads.”

kongressombud att debattera om från talarstolen!

Inför kongressen har en organisationsutredning arbetat fram en rapport OU 2010 som bl.a. föreslår en förändring av Byggnads organisation och nya medlemsavgifter. Detta är frågor som är nära medlemmen och rör Byggnads demokratiska organisation och struktur. Jag skulle gissa att just denna rapport kommer att bli en av de mest debatterade under kongressen. Det är inget konstigt, så var det också när OU 1994 och OU 2000 presenterades. Jag ser fram mot en spännande stund i kongressalen.

Arbete och trygghet är den andra kongressrapporten och tar upp de politikområden som Byggnads prioriterar för

de kommande fyra åren. Här återfinns Byggnads syn på arbetsmarknadspolitiken, a-kassan, kollektivavtalets ställning, bara för att nämna några områden. Det tyngsta avsnittet rör bostadspolitiken och här tas ett samlat grepp kring de bostadspolitiska frågorna med tydliga krav på politiker och andra beslutsfattare.

UNDER KONGRESSEN kommer vi att ha två seminarier som jag tycker känns spännande. Dels ett med internationell inriktning som rör vårt arbete med Decent work och dels ett seminarium om bostadspolitik. Det kommer att bli ett fullspäckat program och efter vår kongress kommer Byggnads att vara ännu bättre rustat inför framtiden!

HANS TILLY
förbundsordförande

TELEFON 08-728 48 10
MOBIL 070-552 67 40
E-POST hans.tilly@byggnads.se

TILLY TYCKER TILL ...

... OM KRISEN I GREKLAND

Åter igen är det de vanliga människorna som får betala när marknaden och samhället inte klara av att hålla sig till spelreglerna. Inget nytt under solen.

... OM TILLVARON

Nalle Puh: "Ju mer man tänker, ju mer inser man att det inte finns något enkelt svar".

... OM ARBETSDOMSTOLENS DOM

LO tar över och överklagar AD:s obegripliga dom i Lavalamålet om att Byggnads och Elektrikerna ska betala skadestånd. Bra! Äntligen!

Posttidning B

Postens returadress

Byggnadsarbetaren
106 32 Stockholm

Adressändring för medlem i Byggnads

Kontakta förbundets
lokala avdelning

Övriga adressändringar

EDB Kundtjänst
171 79 Solna
Tel: 010-588 48 08
Fax: 010-588 78 40
E-post: prenumeration@edb.com

| Host, host! |

Det har börjat damma ordentligt på våra byggarbetsplatser. Något som även Arbetsmiljöverket har konstaterat. Byggdammet är inte bara irriterande för ögon och luftvägar utan också ett problem för din hälsa på längre sikt. Lungsjukdomen stendammslunga (silikos) har nämligen åter börjat dyka upp som en olustig siffra i statistiken.

Och det har satt sina spår även hos oss. Idag har vi utvecklat dammreducerade produkter för nästan alla områden. Oavsett

om du ska handspackla, avjämna eller sätta plattor har vi reducerat dammet vid blandning upp till 90%.

Fördelarna med att använda dammreducerade produkter stannar inte bara vid din hälsa. Vinsten kan också räknas hem i timmar och minuter. Tiden du spar genom att slippa täcka in angränsande ytor och städa efteråt. Så vad väntar du på? Visst är det på tiden, att vi i byggbranschen tar vår hälsa på allvar?

| Let's stick together | www.schonox.se |

